

Кумита оид ба таҳсилоти ибтидоӣ ва
миёнаи касбии назди Ҳукумати
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Funded by
the European Union

СТАНДАРТИ САЛОҲИЯТИ КАСБИ «ЧЕЛОНГАР ОИД БА ТАЪМИРИ МУҲАРРИКИ АВТОМОБИЛ»

Соҳа: **Нақлиёт**

Касб: **Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил**

Рамзи касб: **ТІ 7231** (Стандарти байналмилалии таснифоти
машғулиятҳо-2008)

Миқдори воҳидҳои салоҳият: **9**

Сатҳи Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон: **3**

САЛОҲИЯТ

ТРЕНИНГ

МАҲОРАТ

ДОНИШ

РУШД

МАЛАКА

ОМУЗИШ

ТАҶРИБА

Душанбе - 2024

Бо қарори Ҳайати мушовараи Вазорати
меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 14.10.2024,
№11 тасдиқ гардидааст

Дар ҷаласаи Кумита оид ба таҳсилоти
ибтидоӣ ва миёнаи касбии назди
Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз
07.10.2024, №31 баррасӣ гардидааст

Стандарти салоҳияти касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики
автомобил» дар доираи татбиқи Лоихаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба
соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар ҳамкорӣ бо
Кумита оид ба таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбии назди Ҳукумати
Ҷумҳурии Тоҷикистон барои зинаи таҳсилоти ибтидоии касбӣ таҳия
шудааст.

**КУМИТА ОИД БА ТАҲСИЛОТИ ИБТИДОӢ ВА МИЁНАИ КАСБИИ
НАЗДИ ҲУКУМАТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

**СТАНДАРТИ САЛОҲИЯТИ КАСБИ
«ЧЕЛОНГАР ОИД БА ТАЪМИРИ МУҲАРРИКИ АВТОМОБИЛ»**

Стандарти салоҳияти касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» аз ташхис (экспертиза)-и корфармоён ва ассотсиатсияҳои соҳавии зерин гузаронида шудааст:

№	Ташкилот	Ному насаб	Вазифа	Ҳуҷҷат дар бораи ташхис
1.	Вазорати нақлиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон	Саидмуродзода Ш.	Муовини вазир	Хулоса аз 03.09.2024, №3(5.1)-1828
2.	ҶДММ «Сомон такси Сайр»	Ҳакимов Ҳ.	Директори генералӣ	Хулоса аз 13.09.2024, №577
3.	ҶДММ «Сафар Ориён»	Ҳакимов И.	Директор	Хулоса аз 29.08.2024, №530
4.	ҶДММ «Соро компания»	Давлятов Б.	Директор	Хулоса аз 27.08.2024, №191
5.	ҶДММ «Талко Персия»	Садуллоев С.	Директор	Хулоса аз 29.08.2024, №638

Стандарти салоҳияти касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» -ро таҳия намуданд:

№	Ному насаб	Вазифа	Ташкилот
1	Мирзоев Мирҷон	Мутахассиси пешбар	Муассисаи давлатии «Маркази таълимӣ-методӣ ва мониторинги сифати таълим»
2	Раҳимов Абдусамад	Омӯзгор	Муассисаи давлатии таълимии «Коллеҷи муҳандисию омӯзгории шаҳри Душанбе»
3	Алимов Фирдавс	Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил	Нуқтаи таъмири автомобилҳо (прокат) 63

Модераторҳо (миёнчиҳо):

Данило Анищенко – коршиноси калидӣ оид ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиш;

Бахтиёров Озар – супервайзер оид ба методологияи таълим дар асоси салоҳият.

Мундарича

Ихтисорот	5
Маълумотномаи тавзеҳотӣ ба лоиҳаи стандарти салоҳияти касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил»	6
Мафҳумҳои асосӣ	7
Бо стандарти салоҳиятҳои касбҳо кӣ кор мекунад	9
Стандартҳо ва меъёрҳои соҳа	10
Тавзеҳоти умумии касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» ..	11
Рӯйхати воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» сатҳи 3-уми Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон	12
Малакаҳои бокортаъминкунии касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил», сатҳи 3-уми Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон	12
Воҳидҳои салоҳиятҳои фароумумӣ (трансверсалий)	14
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	22
Ҳифзи меҳнат ва техникаи беҳатарӣ	42
Талабот ба довталабон	46
Талабот ба омӯзгорон	46
Рӯйхати асбоб, таҷҳизот ва масолеҳҳои зарурӣ	47
Рӯйхати адабиёт:	49
Харитаи функционалии касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил»	51
Замима: Хулосаҳои соҳа	52

Ихтисорот

ТАС	Таълим дар асоси салоҳият
ТИКТО	Таҳсилоти ибтидоии касбӣ-техникӣ ва омӯзиш
DACUM	Усули таҳлили функционалӣ (аз ихтисороти « D eveloping a ccurricul u m», яъне «таҳияи барномаҳои таълимӣ»)
ТМТ ҶТ	Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон
СС	Стандарти салоҳиятҳо
ВС	Воҳиди салоҳият
ЭС	Элементи салоҳият
МИ	Меъёрҳои иҷро
МБ	Малакаҳои бокортаъминкунӣ
СБТМ-08/ISCO-08	Стандарти байналмилалии таснифоти машғулиятҳо-2008 (International Standard Classification of Occupations-2008)
ТМҶТ	Таснифоти машғулиятҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон
ТИК/ИСТ	Технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ (Information and communication technologies (ICT))
ҲМТБ	Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ
ТС	Салоҳиятҳои фароумумӣ (Transversial Competencies)
ТВ	Салоҳиятҳои заминавии соҳаи нақлиёт (Transport basic)
ТИ	Салоҳиятҳои касбии соҳаи нақлиёт (Transport industry)

Маълумотномаи тавзеҳотӣ ба лоиҳаи стандарти салоҳияти касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил»

Касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил», ки дар натиҷаи воҳӯриҳо бо вазорату идораҳо ва ассотсиатсияҳои соҳавӣ интиҳоб гардидааст, дар бозори меҳнати дохилӣ ва беруна талаботи зиёд дорад.

Бо ин мақсад ва баланд бардоштани сифати оmodасозии мутахассисони касбҳои соҳаи нақлиёт, ки ба талаботи корфармоён ва мувофиқи меъёрҳои стандартҳои байналхалқӣ ҷавобгӯй бошанд, Стандарти салоҳияти касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» таҳия шудааст.

Стандарти салоҳияти касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» талаботи асосиро нисбати салоҳияти касбии мутахассиси дорои маълумоти ибтидоии касбӣ муқаррар менамояд.

Стандарти салоҳияти касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» дар ҳамаи муассисаҳои таҳсилоти ибтидоии касбӣ ва омӯзиш ва таълими калонсолон, ки тибқи қонунгузорӣ ба онҳо ҳуқуқи амалӣ намудани фаъолияти таълимиро барои татбиқи барномаҳои таълимӣ дода шудаанд, истифода бурда мешавад.

Стандарти салоҳияти касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» дар асоси Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, Стратегияи миллии рушди маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, Стратегияи рушди соҳаи сохтмони Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тайёр намудани мутахассисон бо назардошти талаботи бозори меҳнат», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таҳсилоти ибтидоии касбӣ», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таҳсилоти калонсолон», Барномаи давлатии касбомӯзии шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025, Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Тартиби таҳия ва эътирофи стандартҳои салоҳияти ҳар як касб, Тартиби таъмини сифати тахассусҳо ва тасдиқкунии тахассусҳо ва Консепсияи таҳсилоти муттасил дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2017-2025 таҳия карда шудааст.

Дар таҳияи стандарти салоҳияти касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» мутахассисони ботаҷриба, устоҳои нуқтаи таъмири автомобил, ки дар он ҷо чунин хизматрасониҳо пешниҳод карда мешаванд, иштирок намуданд.

Стандарти салоҳият талаботи тахассусиро ба касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил», ки ба талаботи муосири байналмиллалӣ мутобиқи Стандарти байналмилалии таснифоти машғулиятҳо (ISCO-08) мувофиқат мекунад, пешбинӣ мекунад.

Мафҳумҳои асосӣ

Таҳлили функционалӣ – ин тавсифи фаъолияти меҳнатӣ тавассути амалкард (функсия) ва натиҷаҳо мебошад. Бартарии чунин муносибат дар он аст, ки он имкон медиҳад тағйирот дар технология ва ташкили меҳнат дар бозори меҳнат фавран ба назар гирифта шавад.

Харитаи функционалии касб – ин инъикоси амалкард (функсия)-ҳои асосӣ, ки касби мазкурро ташкил медиҳанд, вазифаҳои ба ин амалкард (функсия)-ҳо дохилгардида ва амалҳои воқеӣ барои иҷро намудани супориш ва ҳалли масъалаҳо дар ҷойи кор, дар шароитҳои тағйирёбанда равона карда шудаанд.

Баҳодихӣ (салоҳиятҳо) – маҷмӯи усул ва равандҳо, ки барои баҳодихии дастовардҳои шахс (дониш, маҳорат, малака ва муносибати ӯ, яъне салоҳиятҳо), ки одатан бо шаҳодатномадихӣ анҷом меёбанд.

Бозори меҳнат – низоми ташаккулёбии талабот ва пешниҳодот ба қувваи корӣ.

Дескриптор – (аз лотинӣ «descriptor» – тавсифкунанда) – воҳиди лексикӣ, ки барои шарҳ додани мазмуну моҳияти асосии ҳуҷҷат, истифода карда мешавад.

Тахассус (квалификатсия) – камолоти касбии шахс ва дараҷаи омодагии он барои иҷрои намудҳои корҳои мушаххас, ки бо мавҷудияти салоҳиятҳои аз ҷониби корфармоён эътирофшуда муайян гардида, бо ҳуҷҷати намунаи давлатӣ тасдиқ карда мешавад.

Касб – тарзи машғулият, намуди фаъолияти меҳнатие, ки тайёрии муайян, мавҷудияти донишҳои зарурӣ, маҳорат, малака ва салоҳиятнокиро талаб менамояд ва дар натиҷаи омӯзиши махсус ё таҷриба ба даст оварда мешавад.

Маҳорат – фаъолияти, ки дар инсон дар натиҷаи таълим ва тақрори бисёрқарата ҳосил шуда, баъд ба раванди бошуурона табдил меёбад ва имкон медиҳад, ки шахс натавонад дар шароити муқаррарӣ, балки дар шароити тағйирёбанда низ амал кунад.

Салоҳият – қобилияти истифода карда тавонистани дониш, маҳорат, малака ва муносибат барои иҷрои супориш ё ҳалли масъалаҳо дар вазъиятҳои стандартӣ ва тағйирёбанда.

Стандарт (standard) – ҳуҷҷати меъёрӣ, ки аз ҷониби мақомоти ваколатдор таҳия ва тасдиқ шудааст, дар он талаботи меъёрӣ, қоидаҳо, тавсифот ё принципҳои умумие, ки ба намудҳои гуногуни фаъолият ё натиҷаи онҳо дахлдоранд, муайян карда мешаванд. Ҳадафи ин ҳуҷҷат расидан ба сатҳи беҳтарини низоми соҳаи мазкур мебошад.

Таснифоти миллии тахассусҳо (ТМТ) – ҳуҷҷати меъёрие, ки ҷаҳорҷӯбахоро муайян ва ҳамаи ихтисосҳои дар сатҳи миллий эътирофшударо идора менамояд. Таснифоти миллии тахассусҳо дорои ҷаҳорҷӯбахое мебошад, ки аз якҷанд сатҳ иборат буда, ҳар яки онҳо дар нишондиҳандаҳо (дескрипторҳо)-и салоҳиятҳо, ки алоқаҳои тахассусии байнибахширо дар бар мегиранд, тасвиф карда шуда, ҳамчунин додани ҳуҷҷати намунаи давлатӣ дар бораи соҳиб шудан ба ихтисос дар он роҳандозӣ карда мешавад.

Таълим дар асоси салоҳият – муносибат ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиш, ки ба чӣ тавр дар ҷойи кор шахс корро иҷро карда метавонад, тақия мекунад.

Стандарти салоҳияти касб – ин ҳуҷҷатест, ки талаботи меъёрии ҳадди аққали дониш, маҳорат, малака ва муносибат (яъне салоҳиятҳо), ки барои сатҳи муайяни таҳассуси касбӣ заруранд, муайян мекунад ва шахс онҳоро бояд дар ҷойи кор дар ҳолатҳои стандартӣ ё тағйирёбанда нишон диҳад. Ҳар як кор мумкин аст, аз стандарти муқарраргардида баландтар иҷро карда шавад, дар ҳеҷ сурат на пасттар аз он. Стандарти салоҳият ба корфармо барои муайян намудани мутобиқати сатҳи таҳассуснокӣ ба талаботи истеҳсолот ёрӣ мерасонад ва маҳорати касбии намоишдодаи шахсро эътироф намуда, доимӣ нигоҳ доштани стандарти олии касбии ӯро тасдиқ менамояд.

Сатҳи таснифоти таҳассусҳо – ин сатҳи нишондоди мураккабии кори иҷрошаванда, мустақилият ва масъулиятнокии коргар, мувофиқ ба ҳар як сатҳ мебошад. Гузаштан аз як сатҳ ба сатҳи дигар маънии онро надорад, ки ҳамаи нишондодҳои сатҳи таҳассусиро тавсифкунанда бояд фарқ кунанд: ҳар як сатҳ навбатӣ ба муносиби дараҷаи пешин мувофиқ кунонида мешавад ва воридкунии ниҳии ҳамаи тавсифоти сатҳи пешинаро дар назар мегирад.

Малакаҳои бақортаъминкунӣ – ин амалҳои бошууронаи мутахассис, ки ба мутобиқшавии бомуваффақият дар бозори меҳнат равона карда шудаанд. Маҳорати ташкил карда тавонистани донишу малакаҳои банақшагирӣ ва пешравии касбӣ, баланд бардоштани сатҳи салоҳиятҳо барои пешравии бомуваффақият дар бозори меҳнат, дар ҳамаи бахшҳо ва зинаҳои шугло дар бар мегирад.

СБТШ-08 (ISCO-08) – Стандарти байналмилалӣ таснифоти машғулиятҳо (International Standard Classification of Occupations) соли 2008 низоми таснифот ва ҷамъбасти маълумотро дар бораи шугли касбӣ, ки дар асоси барӯйхатгирии оморӣ ва тадқиқот гирифта шудааст, ҳамчунин истифодабарии захираҳои маъмуриро ифода мекунад.

Воҳиди салоҳият – ин баёноти кӯтоҳи натиҷаи вазифаҳои салоҳият мебошад, ки маълумот дар бораи дониш, маҳорат, малака ва муносибатро дорад (дар бораи мақсадҳои воҳиди салоҳият ва доираи малакаҳое, ки ба онҳо тааллуқ дорад, васеъ маълумот медиҳад).

Воҳидҳои салоҳияти фароумумӣ (трансверсалӣ) – ин салоҳиятҳои умумӣ мебошанд, ки барои бештари касбҳо ва амалан барои ҳамаи соҳаҳо заруранд.

Воҳидҳои салоҳиятҳои заминавӣ (базавӣ) – ин чунин салоҳиятҳое мебошанд, ки дар доираи муайяни ин ва ё он соҳа талабот доранд.

Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ – ин салоҳиятҳое мебошанд, ки барои иҷро намудани фаъолияти касбии мушаххас заруранд.

Воҳидҳои салоҳиятҳои махсус – ин салоҳиятҳое мебошанд, ки барои иҷрои фаъолияти хоси касбӣ истифода карда мешаванд.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо – барои гузаронидани баҳодиҳӣ маълумоти заруриро пешниҳод менамояд, усулҳои муносиб, захираҳои амиқ ва шароитро, ки барои гузаронидани баҳодиҳии воҳиди салоҳияти мушаххас

заруранд, тавсиф менамояд. Номзад дар баҳодихӣ далелҳои мушаххасро пешниҳод менамояд, ки ба баҳодихандагон барои муайян кардан ва қабули қарор, ки оё салоҳияти муайян аз худ карда шудааст ва ё шахси мазкур корро дар ҷойи корӣ мувофиқи Стандарти салоҳияти касбии тасдиқшуда иҷро карда метавонад, кӯмак мерасонад.

Навсонӣ (вариативӣ) муайян мекунад:

– аҳамияти истилоҳоти асосӣ, ки дар меъёрҳои иҷроӣ истифода мешаванд;

– навсонӣ дар вазъияти корӣ ва ҳолатҳо, ки метавонанд ба фаъолият таъсир расонанд;

– фарқияти мазмунӣ дар вобастагӣ аз воҳидҳои салоҳият ва матни муайян (чун мизочони меҳмонхона аз мизочони барои таъмири кондитсионер фарқ мекунад);

танҳо ба воҳиди салоҳияти мушаххас дахлдоранд, на ба ҳамаи воҳидҳои салоҳиятҳо дар умум.

Салоҳияти касбӣ – қобилияти истифода карда тавонистани дониш, маҳорат ва малакаҳо барои иҷрои вазифаҳои касбӣ дар вазъиятҳои стандартӣ ва тағйирёбанда.

Салоҳиятҳои умумифарҳангӣ – ин маҷмӯи дониш, малака, элементҳои таҷрибаи фарҳангӣ, ки ба шахс имкон медиҳанд дар муҳити иҷтимоӣ-иқтисодӣ озодона мавқеи худро муайян кунад, элементҳои онро истифода барад ва муносибати онро барои иҷрои вазифаҳои касбӣ ташаккул диҳад. Салоҳиятҳои умумифарҳангӣ аз воҳидҳои салоҳиятҳои трансверсалӣ (фароумумӣ) ва малакаҳои бокортаъминкунӣ иборат мебошад.

Салоҳиятнокӣ – соҳиб будан ба дониш, малакаву маҳорат ва муносибат, ки барои фаъолияти пурсамар дар соҳаи муайян зарур аст.

Талаботи бозори меҳнат – эҳтиёҷоти корфармоён ба қувваи корӣ аз рӯи гурӯҳҳои мушаххаси касб ва намудҳои машғулият.

Бо стандарти салоҳиятҳои касбҳо кӣ кор мекунад

– Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои муайян кардани самаранокии амалиёти сохтори ТИКТО ҚТ, таъсиррасонии он ба болоравии иқтисодии давлат, яъне алоқа бо бозори меҳнат;

– мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳр, ноҳия барои рушди минтақаи худ;

– дар бахши таҳсилоти ибтидоии касбӣ-техникӣ ва омӯзиш;

– омӯзгорон барои донишдони он, ки чиро ба таълимгирандагон омӯзонанд;

– таълимгирандагон, барои донишдони он, ки ҷӣ хел ва чиро меомӯзанд;

– маъмурияти муассисаҳои таълимӣ барои донишдони он, ки оё сатҳи тайёрии омӯзгорон ва хатмкунандагон ба талаботи бозори меҳнат мувофиқат мекунад ё не;

– корфармоён, ки стандартҳои салоҳиятҳоро барои тақмили таҳассуси касбии кормандон истифода мекунад, то ин ки ба кормандон дар самти мутобиқшавӣ ба малакаву маҳорат ва донишҳои тағйирёбанда ва

салоҳиятнокии онҳо бо сабаби дигаргуниҳои дар технологияи истеҳсолот бамиёномада тавсияҳо диҳанд;

- шаҳрвандони алоҳида, ки меҳоханд маълумоти касбӣ гиранд ё сатҳи таҳассусии касбии худро ба таври инфиродӣ тақмил диҳанд;

- шаҳрвандоне, ки мустақилона таълим гирифтаанд ва меҳоханд ҳуҷҷати намунаи давлатӣ (сертификат ё шаҳодатнома) гиранд;

- оила, волидони таълимгирандагон, ки меҳоханд фаҳманд, чиро ва чӣ хел фарзандони онҳо таълим мегиранд, пас аз хатми таълим онҳо ба чӣ кор машғул мешаванд;

- шаҳрвандоне, ки меҳоханд ба ҷойи кории дигар гузаранд;

- шаҳрвандоне, ки меҳоханд норасоҳои худро дар дониш, малака, маҳорат ва муносибат, яъне салоҳиятҳои худ бартараф намоянд;

- шаҳрвандоне, ки фаъолияти соҳибкории худро васеъ кардан меҳоханд;

- шаҳрвандоне, ки коргарони беҳтарин шудан меҳоханд ва ғайра.

Стандартҳо ва меъёрҳои соҳа

Айни замон, барои соҳаи нақлиёт стандартҳо ва ҳуҷҷатҳои меъёрии зерин қабул карда шудаанд ва амал мекунанд:

- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи таъмини амнияти экологии нақлиёти автомобилӣ аз 8 августи соли 2015, №1214;

- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи беҳатарӣ аз сӯхтор аз 13 феввали соли 2008, №879;

- Кодекси нақлиёти автомобилии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 апрели 2020, №1689;

- 03.080.10 СТ РТ СТБ 960-2002. Таъмир ва хизматрасонии техникаи автомобилҳо. Талаботҳои умумии беҳатарӣ;

- 03.220.20 СТ РТ 1087-2009. Воситаҳои нақлиёти автомобилӣ. Талаботҳои беҳатарӣ ба ҳолати техникӣ;

- 43.040.40 СТ РТ ГОСТ Р 41.30-2008. Фармоишҳои якхела, ки барои тасдиқи расмии резинчарха (шина)-ҳо барои автомобилҳо ва ядакҳои онҳо дахлдоранд;

- 43.040.40 СТ РТ ГОСТ Р 41.34-2008. Фармоишҳои якхела барои тасдиқи расмии воситаҳои нақлиётӣ нисбат ба пешгирӣ намудани хатари бавучудоии сӯхтор;

- 43.040.40 СТ РТ ГОСТ Р 41.42-2008. Фармоишҳои якхела барои тасдиқи расмии воситаҳои нақлиётӣ нисбат ба шинондани таҷҳизоти муҳофизати (бамперҳо)-и пеш ва қафо ва ғайра;

- 43.040.40 СТ РТ ГОСТ Р 41.68-2008. Фармоишҳои якхела нисбат ба тасдиқи расмии воситаҳои нақлиёти автомобилӣ вобаста ба ҷенкунии суръати ҳадди аксар (максималӣ).

Тавзеҳоти умумии касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил»

Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил бо таъмир ва хизматрасонии техникии автомобилҳо (мошинҳои сабукрав, боркаш, автобусҳо), дучарҳо (мотоциклов) ва ғайра машғул мебошад. Ин мутахассис бо сохти ҳамагуна автомобилҳо шинос буда, метавонад аз рӯи нишонаҳои гуногун сабабҳои носозихоро дар автомобил ошкор созад, шикастагихоро пешгирӣ ва бартараф намояд.

Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил натавонад асбобҳои челонгариро ба кор мебарад, балки дастгоҳи ташхискунандаро низ хуб истифода бурда метавонад. Вай бо қоидаҳои таҷзия ва васлкунии қисматҳои агрегати автомобил хуб шинос мебошад. Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил ҳамчунин бо хизматрасонии техникии автомобил машғул аст. Вай танзимкунӣ (чӯрсозии) механизмҳо ва ё иваз кардани қисмҳои корношоями механикиро иҷро мекунад.

Ба уҳдадорихои вай танзимкунии ӯбада – баробаршавӣ (развал – схождение), корҳои шиномонтажкунӣ ва мувозикунӣ ҷарҳҳо дохил мегарданд.

Челонгарон ва таъмиргарони воситаҳои нақлиёти автомобилӣ муҳаррикро таъмир месозанд, хизматрасонӣ ва насб мекунад. Онҳо ҳамчунин дастгоҳҳои механикӣ ва вобастаи автомошинаҳои сабукрав, боркаш, дучарҳо ва дигар воситаҳои нақлиётро таъмир ва насб мекунад.

Ба вазифаҳо дохил мегарданд:

- (а) мушоҳидакунӣ ва ташхиси носозихои муҳаррик ва ҷузъҳо;
- (б) насбкунӣ, санҷиш, озмоиш ва хизматрасонии муҳаррикони воситаҳои нақлиётӣ ва дучарҳо;
- (с) ивази қисматҳои муҳаррик ва ё муҳаррикҳои пурра;
- (г) васл, санҷиш, танзим, таҷзия, барқароркунӣ ва ивази қисматҳои носоз (корношоями) воситаҳои нақлиётӣ;
- (е) насбкунӣ ва ё танзимкунии муҳаррикон ва боздоштҳо, ҳамчунин танзимкунии ҷанбараки идоракунӣ ва дигар қисматҳои воситаҳои нақлиётӣ;
- (е) насбкунӣ, танзимсозӣ, хизматрасонӣ ва ивази қисматҳои мехатроникии автомобилҳо;
- (г) иҷро кардани хизматрасонии техникии нақшавӣ, ба монанди ивази равшан, равшанмоӣ, чӯрсозии муҳаррик бо мақсади таъмин намудани қори муназзамии воситаҳои нақлиётӣ ва таъмини риояи меъёрҳо оид ба нигоҳдории муҳити зист;
- (h) насб кардани муҳаррикон ва қисматҳои онҳо баъди таъмир.

Рӯйхати воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» сатҳи 3-уми Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон

Рамзи воҳидҳои салоҳиятҳо	Номгӯи воҳидҳои салоҳиятҳо
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	
ТС 06-3/01	Ҳалли ҳолатҳои муноқишавӣ
ТС 07-3/01	Такмил додани тахассуси касбӣ
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	
ТИ 7231-01-3/01	Бартараф намудани ҳолатҳои худбоздошт дар системаи боздорӣ
ТИ 7231-02-3/01	Бартараф намудани носозиҳои қутии интиқол
ТИ 7231-03-3/01	Чудо кардани қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ)
ТИ 7231-04-3/01	Бартараф намудани нуқсонҳои чанбараки идоракунии
ТИ 7231-05-3/01	Таъмир намудани қисмҳои баранда
ТИ 7231-06-3/01	Таъмир намудани қуттии интиқоли ҳаракат
ТИ 7231-07-3/01	Таъмир намудани системаи сардкунӣ

Малакаҳои бокортаъминкунии касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил», сатҳи 3-уми Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон

Малакаҳои бокортаъминкунии	Малакаҳое, ки корфармоён ҳамчун зарурӣ муайян мекунанд
Муоширате, ки ба самаранок ва мутаносиб будани муносибатҳои байни ҳамкорон ва мизочон/фармоишгарон мусоидат менамояд	- гӯш кардан ва шунидан; - бо забони модарӣ ва дигар забонҳо сухан рондан ва навиштан; - мубодилаи иттилоот кардан; - риоя кардани одоб дар муносибат бо ҳамкорон/мизочон; - бо забони хориҷӣ дар сатҳи миёна муошират кардан.
Кор дар даста, ки ба муносибатҳои кории самаранок ва дастоварди натиҷаҳо мусоидат менамояд	- муайян кардани нақши худ дар ҳайати даста; - муайян кардани тарафҳои қавии аъзоёни даста; - дар даста дар ҳолатҳои гуногун кор кардан, мисол дар ҳалли масъалаҳои бухронӣ; - суботкор (настойчивый) будан.
Маҳорати ҳал намудани мушкилоте, ки барои ба даст овардани натиҷаҳои самаранок мусоидат менамояд	- зоҳир намудани мустақилият ва ташаббускорӣ дар ошкор ва ҳал кардани мушкилот; - қарорҳои эҷодкорона ва инноватсионӣ таҳия кардан; - истифодаи як қатор стратегия барои ҳалли мушкилот; - ғавран ва самаранок ҳал намудани мушкилоти мизочон.
Ташаббус ва уҳдабарой, ки барои ба дастоварии натиҷаҳои инноватсионӣ мусоидат менамояд	- эҷодкорӣ ва идроки эҷодӣ; - зоҳир намудани ташаббускорӣ ва уҳдабарой; - омода будан ба инноватсия; - дастгирӣ кардани қарорҳои инноватсионӣ.
Банақшагирӣ ва ташкили фаъолият, ки банақшагирии стратегии	- гузоштани мақсадҳои мушаххас ва натиҷаҳои лоиҳа/кор; - таҳияи нақша/барномаҳои стратегӣ, дарозмуддат ва ҷорӣ; - банақшагирии кор ва истифодаи захираҳо;

дарозмуҳлат ва кӯтоҳмуддатро таъмин менамояд.	- идоракунии вақт ва афзалиятҳо; - ҳамоҳангсозии вазифаҳо барои худ ва дигарон; - пешбурди баҳисобгирӣ.
Худидоракуние, ки ба қаноатмандӣ ва рушди кормандон мусоидат менамояд	- мавҷудияти диди шахсӣ ва мақсадҳо; - боварии қатъӣ ба ғояҳо ва диди шахсӣ; - масъулиятнокӣ; - устувории ахлоқӣ; - риояи этика ва эстетика.
Омӯзише, ки ба мунтазам ташаккулёбии фаъолияти кормандон/ширкатиҳо ва ноил шудан ба натиҷаҳои мусбӣ мусоидат менамояд	- эътирофи зарурияти таълим бо назардошти тағйиротҳо; - омода будан ба сарфи вақт ва сайёю кӯшиш ба омӯхтани малакаҳои нав; - хоҳиши таълим дар ҷойи кор ва берун аз он; - самимӣ барои ғояҳо ва усулҳои нав; - идоракунии худомӯзӣ; - истифодаи таълим ба масъалаҳои «техникӣ» (масалан, омӯзиши маҳсулот) ва «мушкилоти одамон» (масалан, ҷанбаҳои байнишахсиятӣ ва фарҳангии кор); - иштирок дар равандҳои ташаккулёбии пайваста.
Технологияе, ки барои ҳалли самараноки вазифаҳо мусоидат менамояд	- доштани малакаҳои заминавии технологияи иттилоотӣ; - хоҳиши аз худ кардани малакаҳои нави технологияи иттилоотӣ; - доштани донишҳо оид ба ҳифзи меҳнат, санитарияи истеҳсолӣ ва беҳдошт барои истифодабарии технологияҳо; - доштани тавоноии ҷисмонии мувофиқ; - риояи техникаи бехатарӣ; - интиҳоб ва истифодабарии воситаҳои ҷимоявӣ барои бехатарии шахсӣ ва коллектив дар ҷойи корӣ; - қоидаҳои ҳифзи меҳнат, техникаи бехатарӣ ва ҷорабиниҳои зиддисўхтор ҳангоми кор бо дастгоҳҳои барқӣ; - қоидаҳои ҷудокунӣ ва коркарди пасмондаҳо.

Воҳидҳои салоҳиятҳои фароумумӣ (трансверсалӣ)

Номи воҳиди салоҳият		Рамзи воҳиди салоҳият
Ҳалли ҳолатҳои муноқишавӣ		ТС 06–3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди ҳал ва батанзимории муноқишаҳоро, ки метавонад дар ҳолатҳои рӯзмарраи корӣ руҳ диҳад, тавсиф менамояд.		
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҷойи кор.		
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 03–1/01 Кор кардан дар даста ва бо мизочон/фармоишгарон.		
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС	
1. Муайянсозии ҳолатҳои муноқишавӣ	1.1. Муайянкунии эҳтимоли ҳолатҳои руҳдихии муноқиша ва андешидани чораҳои пешгирии он. 1.2. Муайянкунии ҳолатҳо, ки дар он метавонад ба беҳатарии шахсии мизочон, ҳамкорон ва ба роҳ мондани ёрии мувофиқ таҳдид кунад.	
2. Ҳалли ҳолатҳои муноқишавӣ	2.1. Масъулияти ҳалли муноқишаро дар доираи ваколатҳои хеш ба уҳда гирифтани. 2.2. Эҳтиёткорона идора кардани ҳолати муноқишавӣ ва андешидани чораҳо чиҳати бартараф кардани онҳо. 2.3. Истифодаи малақаҳои самараноки иртибот барои батанзимории муноқиша. 2.4. Пешниҳоди вариантҳои эҳтимолии ҳалли муноқиша. 2.5. Истифодаи усулҳои маъқули батанзимории муноқишаҳо барои идоракунии ҳолати муноқишавӣ ва қабули қарори дуруст.	
3. Арзёбии ҳолатҳои муноқишавӣ	3.1. Тартибдихии ҳуҷҷат оид ба батанзимории муноқиша дар ҳузури тарафҳои манфиатдор. 3.2. Муайянкунии сабабҳои эҳтимолии муноқишаҳо ва пешниҳоди дастур барои беҳтар кардани вазъият дар ҷойи корӣ.	

Малақаҳои талабшаванда:	- муайянкунии тафсилот ва сабабҳои муноқиша бо роҳи мушоҳида, пурсуҷӯ ва фаъолони гӯш додан; - пайдо намудани ҳалли мушкилиҳои ошкоршуда; - ҳал намудани масъалаҳое, ки сабаби муноқиша мегарданд; - додани тавсияҳо чиҳати бартараф кардани муноқишаҳо; - истифода намудани малақаҳои муносиби муошират; - амал кардан тибқи тартиби баррасии шикоятҳо; - шинос шудан бо ҳуҷҷатҳо ва дастурҳо оид ба батанзимории муноқиша дар ҳузури тарафҳои манфиатдор.
Донишҳои талабшаванда:	- назарияи муноқиша: намуд ва нишонаҳои муноқиша, сабабҳои руҳдихии онҳо ва ғ.; - равандҳои гурӯҳӣ ва нақшҳое, ки одамон дар муноқиша мебозанд; - сохти ташкилӣ, маданият ва принципҳои рафтор дар ҷойи корӣ; - усулҳои маъқули батанзимории муноқишаҳо;

	- талаботи меъёрӣ, истехсоли ва қонунгузории мувофиқ, марбут ба ҳалли баҳсу мунозира; - қоидаҳо ва тартиби батанзимории муноқиша дар ҳузури тарафҳои манфиатдор; - қоидаҳои одоби муоширати касбӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодикқат; - покизакор; - бовичдон; - адолатхоҳ; - мутмаин.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии хуччаҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/Рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодихӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
Элементи 1: Муайянкунии ҳолати муноқишавӣ											
1.1. Муайянкунии эҳтимоли ҳолати руҳдихии муноқиша ва андешидани чораҳои пешгирии он									√		
1.2. Муайянкунии ҳолат, ки дар он метавонад ба беҳатарии шахсии муштариён ва ҳамкорон таҳдид кунад ва ба роҳ мондани ёрии мувофиқ									√		
Элементи 2: Ҳалли ҳолатҳои муноқишавӣ											
2.1. Масъулияти ҳалли муноқишаро дар доираи салоҳияти хеш ба уҳда гирифта									√		
2.2 Эҳтиёткорона идора кардани ҳолати муноқишавӣ ва андешидани чораҳои бартараф кардани онҳо									√		

2.3. Истифодаи малакаҳои таъсирбахши иртибот барои ба танзимории муноқиша									√		
2.4. Дар назар доштани эҳтимоли вариантҳои ҳалли муноқиша									√		
2.5. Истифодаи усулҳои маъқули батанзимории муноқишаҳо барои идоракунии ҳолати муноқишавӣ ва қабули қарори дуруст									√		
Элементи 3: Арзёбии ҳолатҳои муноқишавӣ											
3.1. Тартибдиҳии ҳучҷати батанзимории муноқиша дар ҳузури тарафҳои манфиатдор									√		
3.2. Муайянсозии сабабҳои эҳтимолии муноқишаҳо ва пешниҳоди тавсия барои беҳтар кардани вазъият дар ҷойи қор									√		

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити қорӣ, вазъият, шароити асосии қорӣ)

Ба “ҳолатҳои руҳдихии муноқиша” марбут аст:	- шикоятҳои мизочон/фармоишгарон; - беэҳтиромӣ нисбат ба ҳамкорон/ мизочон; - мушкилот ё сифати пасти маҳсулот; - андармонӣ ё иштибоҳ дар таъмини мол; - нофаҳмӣ ё монетаҳои иртиботӣ.
Ҳолатҳое, ки дар он метавонад ба бехатарии шахсии мизоч ва ҳамкорон таҳдид намоёнд:	- шарикони таҳти таъсири маводи наъшаовар ва машрубот; - ашхоси изҳоркунандаи зуроварӣ ё таҳдиди хатар; - ашхоси мусаллаҳ ё беяроқ; - ҳолате, ки одам дигар шахсро меранҷонад; - шариконе, ки риояи оромиро инкор мекунанд.
Ба малакаҳои самараноки иртибот марбут аст:	- бодикқат гӯшдихӣ; - методикаи пурсупоси боназokat; - савол додан, аниқ кардани нофаҳмиҳо барои қабули иттилоот ва дарки фаҳмиши мувофиқ; - дигар ҳел баён ё такрор кардани саволҳо, хоҳиш ва аризаҳо барои мутмаин шудан, дуруст фаҳмидан; - боваринокӣ; - иртиботи ғайришифоҳӣ; - қобилияти возеҳ гуфтан барои фаҳмида шудан.
Ба усули батанзимории муноқишаҳо марбут аст:	- ҳалли мушкилот; - бурдани музокирот; - истифодаи малакаҳои муносиби муошират.

Сабабҳои эҳтимолии бавучудоии муноқишаҳо	- муоширати дурушт; - набудани иттилоот; - нофаҳмиҳои фарҳангӣ; - набудани ҳамдардӣ; - мушкilot ва вазнинӣ дар ҷойи корӣ.
---	---

Номи воҳиди салоҳият		Рамзи воҳиди салоҳият
Такмил додани таҳассуси касбӣ		ТС 07–3/01
Воҳиди салоҳиятҳои мазкур натиҷаи малакаҳо, дониш ва муносибатҳои заруриро ҷиҳати рушди тафаккури таҳлилӣ ва эҷодӣ, такмили таҳассуси касбӣ тавсиф менамояд.		
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - зарурияти такмили ихтисоси касбӣ барои азхудкунии технологияҳои инноватсионӣ ва таҷҳизоти муосир.		
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - надорад.		
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС	
1. Малакаҳоро инкишоф додан, ҷӣ гуна саволгузори намудан ва ба он посух додан, андеша ва ғояҳои нав пайдо кардан	1.1. Инкишофи малакаҳои савол додан аз ҳар нуқтаи назар. 1.2. Муайянсозии саволҳои асосӣ/мушкilot бо воситаи манбаи иттилоот ва ғояҳо. 1.3. Савол додан ва зерӣ шубҳа гузоштани посухҳои якҷолаба. 1.4. Пайдо кардани алоқамандии ашё ва падидаҳое, ки аз ибтидо ба ҳам иртибот надоранд. 1.5. Маҳорати бовар ва маъқул кунонидани ғояҳои шахсӣ ва нуқтаи назар.	
2. Эҷоди ғояҳои нав, ёфтани роҳҳои ҳалли вазифаҳои гузошта	2.1. Мушоҳида, таҳлил, пурсучӯ, ошкорсозии фарзия, ки дар асоси ғояҳо ҷой гирифтаанд. 2.2. Истифодаи манбаи мухталифи иттилоот барои посухҳо, зуд ҷудо намудан ва аз худ кардани маълумоти зарурӣ аз ҳаҷми иттилоот. 2.3. Бошуурона ба шакли нав табдил додани иттилоот ва пайдо намудани самтҳои (векторҳои) нави истифодабарӣ. 2.4. Бурдани баҳсу мунозираи асоснок бе дуршавӣ аз мавзӯи баррасишаванда. 2.5. Индуктивӣ, дедуктивӣ ва диалектикаи фикри андеша намудан. 2.6. Ҳалли масъалаҳои гузошта бо усули эвристикӣ . 2.7. Дарёфти ғояҳои нав бо роҳи санҷиш, гузаронидани тадқиқот, таҳлили камбудихо, омӯзиши вариантҳои зиёди гуногуни қабули қарорҳо.	
3. Инкишофи малакаҳои тафаккури эҷодӣ	3.1. Омӯхтан ва истифодаи усулҳои тафаккури эҷодӣ барои ғояҳои нав ва ноилшавӣ бо мақсадҳо. 3.2. Муайянкунии масдудкунанда (блокатор)-ҳои тафаккури эҷодӣ . 3.3. Пайдо кардани имкони корбарӣ ва озмоишдихӣ, бо истифодабарии тафаккури эҷодӣ дар вазъияти корӣ ва ҳаёти дар ҷойҳои шинос ва ношинос. 3.4. Бо дигарон муошират кардан, гӯш додан ба андешаҳои дигарон оид ба ҷиғуна ғояҳои нав ва тафаккури эҷодиро	

	дастгирӣ ва инкишоф додан, беҳтар кардани тафаккури эҷодӣ.
4. Инкишофи таҳассуси касбӣ	4.1. Омӯхтани <i>технологияҳои нав</i> . 4.2. Омода будан ба тағйирёбии <i>муносибатҳои бозоргонӣ</i> . 4.3. Омӯхтани <i>тағйирёбии арзишҳои шахсиятӣ</i> .

Малакаҳои талабшаванда:	- инкишоф додани малакаҳои муошират, дар рафти муошират ошкор кардани фикру ғояҳои нав; - муайянсозии саволи асосӣ ва моҳияти мушкилот; - маҳорати саволгузорӣ аз нуқтаҳои мухталиф; - истифода бурдани намудҳои мухталифи тафаккури эҷодӣ; - омӯхтан ва таҳлили доираи васеи иттилоот; - таҳлили моҳияти мавзӯ; - боадабона ва возеҳ нуқтаи назари хешро баён кардан; - омӯзиш ва худбаамалбарории ошкорсозӣ ва бартараф кардани норасоиҳо дар вазъияти муҳити ношинос; - мунтазам такмил додани сифати салоҳиятнокии худ дар муносибати бозоргонӣ; - истифода бурдани ҳам тафаккури эҷодӣ ва ҳам таҳлилӣ; - мунтазам ба пешрафти тамоюлот дар соҳа ва касб таваҷҷуҳ кардан; - мутобиқ будан ба муҳити ивазшаванда; - такмил додани сифати донишҳои худ; - беҳтар кардани на танҳо фаъолияти касбӣ, аз ҷумла муносибати шахсӣ; - самаранок кор кардан; - муайян намудани технологияи нав дар самти фаъолият; - кор кардан дар даста ва бо ҳамкорон.
Донишҳои талабшаванда:	- усулҳои тафаккури эҷодӣ ва истифодабарии онҳо; - муайянсозии масдудкунандаҳои (блокатор) тафаккури эҷодӣ; - таъсири тафаккури эҷодӣ ва таҳлилӣ ба одамон, ташкилот, ҷамъият; - усулҳои таровиш (филтрация) барои коркарди иттилооти гуногун; - тарзҳои васеъкунӣ ва рушди малакаҳои инфиродии тафаккури эҷодӣ; - тарзҳои васеъкунӣ ва пурра намудани дониш ва маҳорати хеш; - усулҳои амаликунии ғояҳои нав; - роҳҳои ҳалли вазифаҳои гузошташудаи роҳбарияти корхона/ташкилот; - муносибатҳои инноватсионӣ ба омӯзиш ва тарзи тафаккур; - технологияи инноватсионӣ дар истеҳсолот; - тафаккури эҷодӣ дар вазъияти корӣ ва ҳаёти дар ҷойҳои шинос ва ношинос; - технологияи инноватсионӣ ва истифодаи онҳо истеҳсолот; - роҳҳои такмил додани таҳассуси касбӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	- боадабона ва возеҳ нуқтаи назари хешро баён кардан; - аз мушкилот наҳаросидан. Чунин бояд буд: - мушоҳидакор;

	- суботкор; - бодикқат; - боирода; - фаъол.
--	--

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳафти ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Қори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуччатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/Рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимигиранда/худбаҳоидиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Малакаҳоро инкишоф додан, чӣ гуна саволгузорӣ намудан ва ба он посух додан, андеша ва ғояҳои нав пайдо кардан											
1.1. Инкишофи малакаи савол додан аз ҳар нуқтаи назар											✓
1.2. Муайянсозии саволҳои асосӣ/мушкилот бо воситаи манбаи иттилоот ва ғояҳо											✓
1.3. Саволгузорӣ намуда, зери шубҳа гузоштани посухҳои яққолаба											✓
1.4. Пайдо кардани алоқамандии ашё ва падидаҳое ки аз ибтидо ба ҳам иртибот надоранд											✓
1.5. Маҳорати бовар ва маъқул кунонидани ғояҳои шахсӣ ва нуқтаи назари хеш											✓
Элементи 2: Баровардани ғояҳои нав, ёфтани фикру ғояҳои нав											
2.1. Мушоҳида, таҳлил, пурсучӯ, ошкорсозии фарзия, ки дар асоси ғояҳо ҷой гирифтаанд											✓

2.2. Истифодаи манбаи мухталифи иттилоот барои посухҳо, зуд ҷудо намудан ва азхуд кардани маълумоти зарурӣ аз ҳаҷми иттилоот											√
2.3. Бошууроно ба шакли нав табдил додани иттилоот ва пайдо намудани самтҳои (векторҳои) нави истифодабарӣ											√
2.4. Бурдани баҳсу мунозираи асоснок бе дуршавӣ аз мавзӯи баррасишаванда											√
2.5. Индуктивӣ, дедуктивӣ ва диалектикаи фикру андеша намудан											√
2.6. Ҳалли масъалаҳои гузошта бо усули эвристикӣ											√
2.7. Дарёфти ғояҳои нав бо роҳи санҷиш, гузаронидани тадқиқот, таҳлили камбудихо, омӯзиши вариантҳои зиёди ғуноғуни қабули қарорҳо											√
Элементи 3: Инкишофи малакаҳои тафаккури эҷодӣ											
3.1. Омӯختан ва истифодаи усулҳои тафаккури эҷодӣ барои ғояҳои нав ва ноилшавӣ бо мақсадҳо											√
3.2. Муайянкунии масдудкунанда (блокатор)-ҳои тафаккури эҷодӣ											√
3.3. Пайдо кардани имкони қорбарӣ ва озмоишдиҳӣ, бо истифодабарии тафаккури эҷодӣ дар вазъияти қорӣ ва ҳаётӣ дар ҷойҳои шинос ва ношинос											√

3.4. Бо дигарон муошират кардан, гӯш додан ба андешаҳои дигарон оид ба ҷиғуна ғояҳои нав ва тафаккури эҷодиро дастгирӣ ва инкишоф додан, беҳтар кардани тафаккури эҷодӣ											√
Элементи 4: Инкишофи таҳассуси касбӣ											
4.1. Омӯхтани технологияҳои нав											√
4.2. Омода будан ба тағйирёбии муносибатҳои бозоргонӣ											√
4.3. Омӯхтани тағйирёбии арзишҳои шахсиятӣ											√

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Саволҳо метавонанд бошанд:	- Оё кадом ҳудудҳое вучуд доранд, ки онро бояд ба назар гирифт? - Оё ғояи нав вучуд дорад, ки метавонад ба ин ҳолат орад? - Чӣ тавр ман метавонистам ин масъаларо ҳал кунам? - Оё дигар тарзи иҷрои он вучуд дорад? - Дигарон дар ин ҳолат чӣ тарз кӯшиш мекунанд? - Барои ман чӣ лозим аст, то ки онро беҳтар анҷом диҳам? - Ба ман кадом иттилооти иловагӣ зарур аст? - Ба ман чӣ намерасад? Боз чӣ тақозо карда мешавад? - Бо кӣ онро баррасӣ кунам? - Барои чӣ чунин руҳ дода истодааст?
Индуктивӣ, дедуктивӣ ва диалектикаи фикри андеша намудан –иғода мекунад:	- тафаккури индуктивӣ- вақте ки дар асоси як ё якчанд далелҳои хусусӣ ва мушоҳида ҷамъбаст мекунем, қоидаҳои умумӣ мебарорем; - тафаккури дедуктивӣ – усули тафаккур, ки натиҷаи он ҳулосаи мантиқӣ буда, дар он ҳулосаи ҷузъӣ аз умумӣ бароварда мешавад; - тафаккури диалектикӣ - кӯшиши якҷояшавии ақидаҳо/мушоҳидаҳои ба ҳам муқобил ё ихтилофиро тавсиф менамояд.
Усули эвристикӣ –ин:	- эҳтимоли нисбатан беҳтари стратегия ва тактикаи фаъолияти инсон - ҳалкунандаи масъалаҳои эҷодӣ, яъне дар раванди ҳал намудани масъалаҳои муайян чӣ кор кунад ва дар ин сурат чӣ тавр амал кардан зарур аст.
Ба усули тафаккури эҷодӣ - марбутанд:	- ҳучуми зехнӣ; - пайдарҳамии амал; - ёрии шабакаи иҷтимоӣ; - ҳаматарафа тасаввур ва андешаронӣ кардан; - бозҳои зехнӣ;

	- инъикоси мутобиқатӣ; - истифодаи маҷоз ва қиёс (аналог) - ҳо; - доираи назар; - визуаликунонӣ.
Масдудкунандаҳои тафаккури эҷодӣ мешаванд:	- фарҳангӣ; - эҳсосотӣ; - зеҳнӣ; - атрофиён; - оила; - ғоя ва тасаввуроти мо он аст, ки мо чӣ гуна бояд рафтор намоем; - фишороварии ҳамсолон; - пешгирии таваккал.
Мафҳуми технологияи нав – ин:	- тағйирёбии технологияи истеҳсолоти таҷҳизот, яъне пешрафти техникии истифодаи технологияи иттилоотӣ, мавод ва ашёи нави таъминкунандаи сатҳи баланди маҳсулоти истеҳсолшаванда, дигаргуншавии муносибати корманд ба кори худ.
Муносибатҳои бозоргонӣ – ин:	- муносибатҳои ташаққулёфтаи иқтисодии байни истеҳсолкунанда, савдогар, харидор, истифодабарандагони мол ва хизматрасонӣ, мақомоти идоракунии давлатӣ ва маҳаллӣ оид ба мубодила, тақсимои мол ва хизматрасонӣ, ҳавасмандӣ ба рушди рақобат.
Тағйирёбии арзишҳои шахсиятӣ – ин:	- муносибати наwgонии на танҳо тағйирдиҳандаи симои тафаккури шахсӣ, балки муносибат ба таълим, ба ҳар гуна кор дар ҷомеа, қобилияти ғавран арзёбии ҳолат дар ҳар гуна муҳит, интихоби варианти беҳтарини амалкунӣ дар асоси таҷрибаи донишҳои нав мебошад.

Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Бартараф намудани ҳолатҳои худбоздошт дар системаи боздорӣ	ТІ 7231-01-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷрои корҳои омодагӣ пеш аз гузаронидани хизматрасонӣ, муайян намудани ҳолатҳои худбоздошт дар системаи боздорӣ ва бартараф кардани оҳоро бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи беҳатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - бартараф намудани ҳолатҳои худбоздошт дар системаи боздории автомобил.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи беҳатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ; - ТІ 7231-01-2/01 Чудо карда гирифтани полояи ҳавой (воздушный фильтр); - ТІ 7231-02-2/01 Иваз кардани рағғанҳои молидании автомобил.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ	1.1. Пушидани либосҳои махсус. 1.2. Омода намудани асбобу таҷҳизоти зарурӣ. 1.3. Бардоштани автомобил дар бардоранда (подёмник). 1.4. Гирифтани чархҳои автомобил.
2. Муайян намудани	2.1. Аз назар гузаронидани тахтаҷарх (калодки)-ҳои боздошти

корношоямии системаи боздошти автомобил	автомобил. 2.2. Аз назар гузаронидани гирдаҳои филизи (диск)-и системаи боздоштӣ. 2.3. Санчидани моеъ (жидкост) дар системаи боздошти автомобил. 2.4. Санчидани часпиши зеркунак (супра)-ҳои системаи боздошти автомобил. 2.5. Муайян намудани ҳалқачаҳои резинии цилиндрҳои системаи боздошти автомобил. 2.6. Муайян намудани хурдашави дискаҳои системаи боздошти автомобил. 2.7. Муайян намудани кафидани гирдаҳои филизии (диск) сиситемаи боздории автомобил.
3. Бартараф намудани ҳолатҳои худбоздошт дар системаи боздорӣ	3.1. Баровардани ҳаво аз системаи боздорӣ. 3.2. Иваз намудани пардаи ҳочиз (диафрагма) дар системаи боздошт. 3.3. Иваз намудани чабъаҳои резинӣ дар система. 3.4. Иваз намудани найчаҳои равангузаронӣ дар системаи боздорӣ. 3.5. Иваз намудани кафи боздориш (калодки/накладка). 3.6. Санчидани системаи боздорӣ.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми хизматрасонии системаи боздошти автомобил; - идора намудан система бо барномаи нави сканери компютерӣ; - истифода бурдани асбобҳои корӣ барои санчиши корношоямии системаи боздошти автомобил; - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ; - тоза нигоҳ доштани ҷойи корӣ; - санчидани сатҳи раванг дар системаи боздорӣ; - муайян намудани ҳаҷми кор ва ҳаққи хизматрасонӣ; - муайян кардани нуқсонҳои муҳаррик; - истифода намудани дастурҳо оид ба озмоиши автомобилҳо; - истифода бурдани таҷҳизоти сканери компютерӣ барои ташҳиси системаи боздошти автомобил; - гирифтани маълумоти иловагӣ аз шабакаи Интернетӣ оид ба таъмири системаи боздошти автомобилҳо; - истифода бурдани бардоранда (домкрат)-и автомобил; - истифода намудани дастурамали ёрии аввалия.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми таъмир намудани автомобил; - маълумоти техникӣ оид ба системаи боздории автомобилҳо; - маълумоти техникии монитори нишондихандаҳои электронии автомобилҳо; - сохт ва хизматрасонии автомобил; - намудҳои муҳаррики автомобилҳо ва тавоноии онҳо; - тартиби истифодаи меъёрии ҳуҷҷатҳои техникӣ; - маълумот оид ба муҳаррики автомобилҳо; - асосҳои идоракунии воситаи нақлиёт ва бехатарии ҳаракат дар роҳ; - асосҳои маводшиносӣ;

	- тартиби истифодабарии автомобил; - технологияи компютерӣ дар ташҳиси автомобил; - хизматрасонии техникӣ ва таъмири муҳаррики автомобил; - асосҳои ҳукукии ҳаракат дар роҳ; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бодикқат; - озодакор; - масъул; - эҷодкор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Қори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимигиранда/ худбаҳоиди	Баҳоиди тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ											
1.1. Пушидани либосҳои махсус	√										
1.2. Омода намудани асбобу таҷҳизоти зарурӣ	√			√							
1.3. Бардоштани автомобил дар бардоранда (подёмник)	√			√							
1.4. Гирифтани ҷарҳҳои автомобил	√			√							
Элементи 2: Муайян намудани корношоямии системаи боздошти автомобил											
2.1. Аз назар гузаронидани тахтаҷарҳ (калодки)-ҳои боздошти автомобил	√			√							
2.2. Аз назар гузаронидани гирдаҳои филизи (диск)-и системаи боздоштӣ	√			√							
2.3. Санҷидани моеъ (жидкост) дар системаи боздошти автомобил	√			√							

2.4. Санчидани часпиши зеркунак (супра)-ҳои системаи боздошти автомобил	√			√							
2.5. Муайян намудани ҳалқаҳои резинии цилиндрҳои системаи боздошти автомобил	√			√							
2.6. Муайян намудани хурдашави дискаҳои системаи боздошти автомобил	√			√							
2.7. Муайян намудани кафидани гирдаҳои филизии (диск) системаи боздории автомобил	√			√							
Элементи 3: Бартараф намудани ҳолатҳои худбоздошт дар системаи боздорӣ											
3.1. Баровардани ҳаво аз системаи боздорӣ	√			√							
3.2. Иваз намудани пардаи ҳочиз (диафрагма) дар системаи боздошт	√			√							
3.3. Иваз намудани ҷабъҳои резинӣ дар система	√			√							
3.4. Иваз намудани найчаҳои рағангузаронӣ дар системаи боздорӣ	√			√							
3.5. Иваз намудани кафи боздориш (калодки/накладка)	√			√							
3.6. Санчидани системаи боздорӣ	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Тахтачарх (калодки)-ҳои боздошти автомобил - инҳо:	- элементҳои системаи боздори (тормоз)-и автомобил мебошанд, ки суръати ҳаракати нақлиётро суст ва бозмедоранд. Мунтазам тафтиш кардан ва иваз кардани тахтачарх (калодки)-ҳои боздошти автомобил қисми муҳими нигоҳдории автомобил мебошад. Ин ба нигоҳдории самараноки боздошти автомобил (торможение) ва бехатарии ҳаракат мусоидат мекунад.
---	---

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Бартараф намудани носозиҳои қуттии интиқол	ТІ 7231-02-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди муайян кардани нуқсон дар қуттии интиқол ва бартараф кардани онҳо бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми бартараф намудани носозиҳои қуттии интиқол.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ; - ТІ 7231-01-3/01 Бартараф намудани ҳолатҳои худбоздошт дар системаи боздорӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Муайян кардани нуқсон дар қуттии интиқол	1.1. Санчидани гузариши фишанг (переключение передач). 1.2. Муайян кардани овоз дар қуттии интиқол. 1.3. Санчидани сатҳ ва ихроҷшавии равшан аз қуттии интиқол. 1.4. Таҳлил намудани нишондодҳои қуттии интиқол.
2. Бартараф намудани носозиҳои қуттии интиқол	2.1. Холӣ кардани равшани қуттии интиқол дар зарфи махсус. 2.2. Ҷудо намудани қуттии интиқол аз муҳаррик. 2.3. Ҷудо карда гирифтани сарпӯши кланпанҳо. 2.4. Гирифтани бадана аз қуттии интиқоли ҳаракат. 2.5. Кушода гирифтани наварди газтаксимкунак. 2.6. Кушодани қуттии интиқол ва бартараф кардани носозии ошкоргардида. 2.7. Иваз намудани полояки қуттии интиқол (автоматика). 2.8. Насб кардани қуттии интиқол ба муҳаррик. 2.9. Танзим намудани (ҷӯрсозии) фишанги қуттии интиқол. 2.10. Санчидани қуттии интиқол.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми хизматрасонии қуттии интиқоли автомобил; - идора намудани система бо барномаи нави сканери компютерӣ; - истифода бурдани асбобҳои қуттии интиқоли автомобил; - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ; - тоза нигоҳ доштани қуттии интиқол; - муайян кардани нуқсонҳои муҳаррик; - истифода намудани дастурҳо оид ба озмоиши автомобилҳо; - истифода бурдани таҷҳизоти сканери компютерӣ барои таҳлили қуттии интиқоли автомобил; - гирифтани маълумоти иловагӣ аз шабакаи Интернет оид ба таъмири қуттии интиқоли автомобилҳо; - истифода бурдани бардоранда (домкрат)-и автомобил; - бартараф кардани ихроҷи равшан аз қуттии интиқол; - истифода намудани дастурамали ёрии аввалия.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми таъмир намудани қуттии интиқоли автомобил; - маълумоти техникӣ оид ба қуттии интиқоли автомобил; - маълумоти техникии монитори нишондиҳандаҳои электронии автомобилҳо; - сабабҳои носозии қуттии интиқол ва роҳҳои бартарафкунии онҳо;

	- сохт ва хизматрасонии автомобил; - намудҳои куттии интиқоли автомобилҳо ва тартиби кори онҳо; - тартиби истифодаи меъёри хуҷҷатҳои техникӣ; - маълумот оид ба куттии интиқоли автомобилҳо; - асосҳои идоракунии воситаи нақлиёт ва беҳатарии ҳаракат дар роҳ; - асосҳои маводшиносӣ; - тартиби истифодабарии автомобил; - технологияи компютерӣ дар ташҳиси автомобил; - хизматрасонии техникӣ ва таъмири куттии интиқоли автомобил; - асосҳои ҳуқуқи ҳаракат дар роҳ; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бодикқат; - озодакор; - масъул; - ташаббускор; - ташкилотчӣ; - эҳтиёткор; - эҷодкор.

Дастур оид ба ҷамъоварию далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварию хуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъоварию таълимигиранда/ худбаҳоидиҳӣ	Баҳоиди тарафи сеюм
Элементи 1: Муайян кардани нуқсон дар куттии интиқол											
1.1. Санҷидани гузариши фишанг (переключение передач)	√			√							
1.2. Муайян кардани овоз дар куттии интиқол	√			√							
1.3. Санҷидани сатҳ ва ихроҷшавии равшан аз куттии интиқол	√			√							
1.4. Таҳлил намудани нишондодҳои кори куттии интиқол	√			√							
Элементи 2: Бартараф намудани носозии куттии интиқол											

2.1. Холї кардани равғани қуттии интиқол дар зарфи махсус	√			√							
2.2. Чудо намудани қуттии интиқол аз муҳаррик	√			√							
2.3. Чудо карда гирифтани сарпӯши кланпанҳо	√			√							
2.4. Гирифтани бадана аз қуттии интиқоли ҳаракат	√			√							
2.5. Кушода гирифтани наварди газтаксимкунак	√			√							
2.6. Кушодани қуттии интиқол ва бартараф кардани носозии ошкоргардида	√		√								
2.7. Иваз намудани полояки қуттии интиқол (автоматика)	√		√								
2.8. Насб кардани қуттии интиқол ба муҳаррик	√		√								
2.9. Танзим намудани (чӯрсозии) фишанги қуттии интиқол	√			√							
2.10. Санҷидани кори қуттии интиқол	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Сабабҳои носозии қуттии интиқол – инҳо:	- фарсудашавии муфта; - сатҳи пасти равғани интиқол; - фарсудашавии синхронизаторҳо; - мушкilot бо гузариши фишанг (переключение передач); - фарсудашавии подшипник; - чархи дандонадор (шестер)-и вайроншуда ё фарсуда; - ихроҷи равған; - мушкilotи барқӣ ё электронӣ (барои интиқоли автоматӣ); - аз ҳад зиёд гарм шудани қуттии интиқол.
--	--

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Чудо кардани қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ)	ТІ 7231-03-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷро намудани корҳои омодагӣ барои гузаронидани хизматрасонии автомобил ва чудо кардани қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ)-ро бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи беҳатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми ҷудокунии қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ).	

Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ; - ТИ 7231-02-3/01 Бартараф намудани носозҳои кутии интиқол.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ	1.1. Пушидани либосҳои махсус. 1.2. Омода намудани асбобу таҷҳизоти зарурӣ. 1.3. Ҷудо кардани пайвандак (клемма)-ҳои аккумулятор. 1.4. Ҳолӣ намудани равшанҳои молидани ва моеъҳои сардкунанда.
2. Ҷудо кардани қисмҳо дар <i>механизми бозуи шатунӣ (КШМ)</i>	2.1. Ҷудо карда гирифтани ноқилҳои барқӣ аз баданҳои муҳаррик. 2.2. Кушода гирифтани поршен ва шатунҳо. 2.3. Кушода гирифтани (картер) зерзерф аз бадана. 2.4. Кушода гирифтани бадана (блок) аз автомобил. 2.5. Ҷудо карда гирифтани сараки цилиндр аз бадана.

Малақаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми ҷудо кардани қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ); - идора намудани система бо барномаи нави сканери компютерӣ; - истифода бурдани асбобҳои корӣ барои ҷудо кардани қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ); - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ; - муайян намудани ҳаҷми кор ва ҳаққи хизматрасонӣ; - тоза нигоҳ доштани ҷойи корӣ; - истифода намудани дастурҳо оид ба озмоиши автомобилҳо; - ҷудо ва васл кардани муҳаррики автомобил; - истифода бурдани бардоранда (домкрат)-и автомобил; - тоза кардани қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ) ба воситаи маводи кимёвии шусушӯӣ; - истифода намудани дастурамали ёрии аввалия.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми таъмир намудани механизми бозуи шатунӣ (КШМ); - маълумоти техникӣ оид ба механизми бозуи шатунӣ (КШМ); - маълумоти техникии монитори нишондиҳандаҳои электронии автомобилҳо; - сохт ва хизматрасонии автомобил; - намудҳои механизми бозуи шатунӣ (КШМ)-и автомобилҳо ва тартиби кори онҳо; - тартиби истифодаи меъёрии ҳуҷҷатҳои техникӣ; - асосҳои идоракунии воситаи нақлиёт ва бехатарии ҳаракат дар роҳ; - асосҳои маводшиносӣ; - тартиби истифодабарии автомобил; - технологияи компютерӣ дар ташҳиси автомобил; - асосҳои ҳуқуқи ҳаракат дар роҳ; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бодикқат;

	- озодакор; - масъул; - эҳтиёткор; - эҷодкор.
--	--

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Ҳатгӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусохиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодихӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ											
1.1. Пушидани либосҳои махсус	√			√							
1.2. Омода намудани асбобу таҷҳизоти зарурӣ	√			√							
1.3. Ҷудо кардани пайвандак (клемма)-ҳои аккумулятор	√			√							
1.4. Холӣ намудани равшанҳои молидани ва моеъҳои сардкунанда	√			√							
Элементи 2: Ҷудо кардани қисмҳо дар <i>механизми бозуи шатунӣ (КШМ)</i>											
2.1. Ҷудо карда гирифтани ноқилҳои барқӣ аз баданаи муҳаррик	√			√							
2.2. Кушода гирифтани поршен ва шатунҳо	√			√							
2.3. Кушода гирифтани (картер) зерзерф аз бадана	√			√							
2.4. Кушода гирифтани бадана (блок) аз автомобил	√			√							
2.5. Ҷудо карда гирифтани сараки цилиндр аз бадана	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Механизми бозуи шатунӣ (КШМ):	- як қисми муҳими муҳаррики дохилсӯз аст, ки ҳаракати хаттӣ (пасу пеш) аз поршенҳоро ба ҳаракати даврӣ (гардон) табдил медиҳад.
--------------------------------------	---

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Бартараф намудани нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ	ТІ 7231-04-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди муайян намудани нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ ва бартараф намудани онҳоро бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми бартарафкунии нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ; - ТІ 7231-02-3/01 Бартараф намудани носозиҳои қутии интиқол; - ТІ 7231-03-3/01 Чудо кардани қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ).	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Муайян намудани нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ	1.1. Муайян намудани мушкилот дар гардиши чанбарак. 1.2. Санҷидани ларзиши чанбараки идоракунӣ. 1.3. Муайян намудани сабабҳои кашиши мошин ба як тараф. 1.4. Муайян намудани сабабҳои люфти чанбараки идоракунӣ.
2. Бартараф намудани нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ	2.1. Мувофиқ намудани сатҳи моеъи гидротақвиятдиҳанда (гидроусилител). 2.2. Иваз намудани тасма (ремень)-и насоси гидротақвиятдиҳанда (гидроусилител). 2.3. Бартараф намудани фурӯпошӣ-харобшудаи қисмҳои чанбараки идоракунӣ. 2.4. Иваз намудани механизми ошиқ-маъшукдор (шарнир) ва подшипникҳо. 2.5. Санҷидани мувозина (балансировка)-и чархҳо.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми бартараф намудани нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ; - идора намудан система бо барномаи нави сканери компютерӣ; - истифода бурдани асбобҳои корӣ барои чудо кардани қисмҳои нуқсондори чанбараки идоракунӣ; - муайян намудани ҳаҷми кор ва ҳаққи хизматрасонӣ; - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ; - тоза нигоҳ доштани ҷойи корӣ; - истифода намудани дастурҳо оид ба озмоиши автомобилҳо; - чудо ва васл кардани қисмҳои чанбараки идоракунӣ; - истифода бурдани бардоранда (домкрат)-и автомобил; - истифода намудани дастурамали ёрии аввалия.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми бартарафсозии нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ; - маълумоти техникӣ оид ба бартарафсозии нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ; - маълумоти техникии монитори нишондиҳандаҳои электронии

	автомобилҳо; - сохт ва хизматрасонии автомобил; - сабабҳои корношоям кардани чанбараки идоракуни; - тартиби истифодаи меъёрии ҳуҷҷатҳои техникӣ; - асосҳои идоракунии воситаи нақлиёт ва беҳатарии ҳаракат дар роҳ; - тартиби истифодабарии автомобил; - технологияи компютерӣ дар таҳлили автомобил; - асосҳои ҳуқуқи ҳаракат дар роҳ; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бодикқат; - озодакор; - масъул; - эҳтиёткор; - эҷодкор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёри иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мувоҳида	Намоишдихӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳоидиҳӣ	Баҳоиди тарафи сеюм
Элементи 1: Муайян намудани нуқсонҳои чанбараки идоракуни											
1.1. Муайян намудани мушкилот дар гардиши чанбарак		√		√							
1.2. Санҷидани ларзиши чанбараки идоракуни		√		√							
1.3. Муайян намудани сабабҳои кашиши мошин ба як тараф		√		√							
1.4. Муайян намудани сабабҳои люфти чанбараки идоракуни		√		√							
Элементи 2: Бартараф намудани нуқсонҳои чанбараки идоракуни											
2.1. Мувофиқ намудани сатҳи моеъи гидротаквиятдиханда (гидроусилител)	√			√							
2.2. Иваз намудани тасма	√			√							

(ремень)-и насоси гидротаквиятдиҳанда (гидроусилител)											
2.3. Бартараф намудани фурӯпошӣ-харобшудаи қисмҳои чанбараки идоракунии	√			√							
2.4. Иваз намудани механизми ошиқ-маъшукдор (шарнир) ва подшипникҳо.	√			√							
2.5. Санҷидани мувозина (балансировка)-и чархҳо	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Сабабҳои корношоям кардани чанбараки идоракунии:	- хурдашавии механизмҳо/компонентҳо; - кам будани сатҳи моеъ ё ихроҷи он; - мушкилиҳо дар қори гидротаквиятдиҳанда (гидроусилител); - носозии электроника ва сенсорҳо; - танзими нодурусти механизмҳои чанбараки идоракунии ва ғайра.
---	---

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Таъмир намудани қисмҳои баранда	ТІ 7231-05-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷрои корҳои омодагӣ чиҳати гузаронидани таъмири қисмҳои баранда ва санҷидани қори онҳоро баъд аз таъмир бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми таъмири қисмҳои барандаи автомобил.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ; - ТІ 7231-02-3/01 Бартараф намудани носозии қутии интиқол; - ТІ 7231-03-3/01 Чудо кардани қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ).	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ	1.1. Пушидани либосҳои махсус. 1.2. Омода намудани асбобҳои корӣ . 1.3. Таъмин намудани бехатарии қойи қор. 1.4. Санҷидани ҳолати таҷҳизоти бардоранда (подёмник) ва бардоштани автомобил бо истифода аз он.
2. Таъмир намудани қисмҳои баранда	2.1. Иваз намудани гранатаи вайроншуда. 2.2. Иваз намудани ҷабҳаҳои фарсудашуда дар тири чанбарак. 2.3. Иваз намудани шаровӣҳои нуқсондошта (люфт). 2.4. Бартараф намудани нуқсонҳои милдонҳои лағжиши гардунаҳо. 2.5. Иваз намудани милдонҳои пошхӯрда. 2.6. Иваз намудани салниблокҳои фарсуда.

3. Ба анҷом расонидани раванди кор	3.1. Санҷидани кори қисмҳои баранда. 3.2. Тартиб додани санад оид ба иҷрои корҳо ва маводи сарфшаванда ҳангоми таъмир. 3.3. Ҷобачо намудани асбобу таҷҳизоти корӣ. 3.4. Тоза намудани ҷойи кор.
------------------------------------	--

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани талаботи техникаи беҳатарӣ ва ҳифзи меҳнат; - риоя намудани тартиботи омода намудани автомобил; - риоя намудани гигиенаи шахсӣ ҳангоми кор; - муайян намудани муқовимат печакӣ реле аз коршоямии бо мултиметр; - гузоштани релеи нав ва сарпуши блоки муҳофизаткунандаҳо; - пайвасти намудани клеммаи манфӣ ба манбаи ҷараён; - иҷро намудани корҳо бо назардошти талаботи беҳатарӣ; - риоя намудани тартиби васли таҷҳизоти таъмиркунидан; - муқоиса кардани санҷиш бо маълумоти асосии реле; - тоза кардани минтақаи корӣ баъд аз анҷоми кор.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи беҳатарӣ; - меъёрҳои техникаи оморасозии автомобил; - қоидаҳои истифодаи асбобу таҷҳизоти санҷишӣ; - қоидаҳои беҳатарии зидди сӯхтор; - сохт ва хизматрасонии автомобилҳо; - тартиби муайян намудани муқовимати печакӣ реле; - талаботи беҳатарии ҷои кор ҳангоми таъмири автомобил; - тартиби васли таҷҳизотҳои санҷишӣ; - маълумот дар бораи қисмҳои барандаи автомобил ва тартиби таъмиркунии онҳо; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бодикқат; - озодакор; - масъул; - эҷодкор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоидиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳафти ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Муҳоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳоидиҳӣ	Баҳоидиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ											
1.1. Пушидани либосҳои махсус	√			√							

1.2. Омода намудани асбобҳои корӣ	√			√							
1.3. Таъмин намудани беҳатарии ҷойи кор	√			√							
1.4. Санҷидани ҳолати таҷҳизоти бардоранда (подёмник) ва бардоштани автомобил бо истифода аз он	√			√							
Элементи 2: Таъмир намудани қисмҳои баранда											
2.1. Иваз намудани гранатаи вайроншуда	√			√							
2.2. Иваз намудани ҷаъбаҳои фарсудашуда дар тири чанбарак	√			√							
2.3. Иваз намудани шаровӣҳои нуқсондошта (люфт)	√		√								
2.4. Бартараф намудани нуқсонҳои милдонҳои лағжиши гардунаҳо	√		√								
2.5. Иваз намудани милдонҳои пошхӯрда	√		√								
2.6. Иваз намудани салниблокҳои фарсуда	√		√								
Элементи 3: Ба анҷом расонидани раванди кор											
3.1. Санҷидани кори қисмҳои баранда.	√			√							
3.2. Тартиб додани санад оид ба иҷрои корҳо ва маводи сарфшаванда ҳангоми таъмир.	√			√							
3.3. Ҷобачо намудани асбобу таҷҳизоти корӣ.	√			√							
3.4. Тоза намудани ҷойи кор	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Асбобҳои корӣ барои таъмир – инҳо:	- маҷмӯи калидҳо; - таҷҳизоти санҷишӣ барои омода намудани автомобил; - контролка; - мултиметр, сканери ташхисӣ ва ғайра.
---	--

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Таъмир намудани қўттии интиқоли ҳаракат	ТІ 7231-06-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷрои корҳои омодагӣ чӣхати гузаронидани таъмири қўттии интиқоли ҳаракат ва санҷидани кори онро баъд аз таъмир бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми таъмири қўттии интиқоли ҳаракат.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ; - ТІ 7231-02-3/01 Бартараф намудани носозиҳои қуттии интиқол; - ТІ 7231-03-3/01 Ҷудо кардани қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ); - ТІ 7231-05-3/01 Таъмир намудани қисмҳои баранда.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ	1.1. Пушидани либосҳои махсус. 1.2. Омода намудани асбобҳои корӣ. 1.3. Таъмин намудани бехатарии қойи кор. 1.4. Санҷидани ҳолати таҷҳизоти бардоранда (подёмник) ва бардоштани автомобил бо истифода аз он.
2. Таъмир намудани қўттии интиқоли ҳаракат	2.1. Иваз намудани шоха (кашак)-и ҳаракатовар. 2.2. Таъмир намудани чархҳои дандонадори пеш ва қафо. 2.3. Иҷро кардани корҳои рағнамолӣ ва насбкунии қисмҳои ивазшаванда. 2.4. Санҷидани коршоямии қўттии интиқоли ҳаракат.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми хизматрасонии қуттии интиқоли автомобил; - интиҳоб намудани асбобҳои корӣ барои санчиши корношоямии қуттии интиқоли автомобил; - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ; - тоза нигоҳ доштани қойи корӣ; - муайян кардани нуқсонҳои қуттии интиқоли ҳаракат; - истифода намудани дастурҳо оид ба озмоиши автомобилҳо; - истифода бурдани таҷҳизоти сканери компютерӣ барои таҳлили қуттии интиқоли автомобил; - истифода бурдани бардоранда (домкрат)-и автомобил; - санчидани сатҳи рағнаи қуттии интиқоли ҳаракат; - истифода намудани дастурамали ёрии аввалия.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми таъмир намудани қуттии интиқоли автомобил; - маълумоти техникӣ оид ба қуттии интиқоли автомобил; - сохт ва хизматрасонии автомобил; - намудҳои қуттии интиқоли автомобилҳо ва тартиби кори онҳо; - тартиби истифодаи меъёрии ҳуҷҷатҳои техникӣ; - маълумот оид ба корношоям гардидани қуттии интиқоли ҳаракат; - асосҳои маводшиносӣ; - тартиби истифодабарии автомобил; - технологияи компютерӣ дар таҳлили автомобил; - хизматрасонии техникӣ ва таъмири қуттии интиқоли

	автомобил; - асосҳои ҳукукии ҳаракат дар роҳ; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бодикқат; - озодакор; - масъул; - ташаббускор; - ташкилотчӣ; - эҳтиёткор; эҷодкор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоидиҳои маҳсулоти тайёр	Ҳатф ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Қори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳоидиҳӣ	Баҳоидиҳои тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ											
1.1. Пушидани либосҳои махсус	√			√							
1.2. Омода намудани асбобҳои корӣ	√			√							
1.3. Таъмин намудани беҳатарии ҷойи кор	√			√							
1.4. Санҷидани ҳолати таҷҳизоти бардоранда (подёмник) ва бардоштани автомобил бо истифода аз он	√			√							
Элементи 2: Таъмир намудани кўттии интиқоли ҳаракат											
2.1. Иваз намудани шоха (кашак)-и ҳаракатовар	√			√							
2.2. Таъмир намудани чархҳои дандонадори пеш ва қафо	√			√							
2.3. Иҷро кардани корҳои равшанмоӣ ва насбкунии қисмҳои ивазшаванда	√			√							
2.4. Санҷидани	√			√							

коршоямии қўттии интиқоли ҳаракат												
--------------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)
Дар воҳиди салоҳияти мазкур навсонӣ (вариативӣ) вучуд надорад.

Номи воҳиди салоҳият		Рамзи воҳиди салоҳият
Таъмир намудани системаи сардкунӣ		ТІ 7231-07-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷрои корҳои омодагӣ ҷиҳати гузаронидани таъмири системаи сардкунӣ ва санчидани гардиши обро дар системаи сардкунӣ муҳаррик тавсиф менамояд.		
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми таъмири системаи сардкунӣ.		
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ; - ТІ 7231-02-3/01 Бартараф намудани носозиҳои қутии интиқол; - ТІ 7231-05-3/01 Таъмир намудани қисмҳои баранда.		
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС	
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ	1.1. Пушидани либосҳои махсус. 1.2. Омода намудани асбобҳои корӣ. 1.3. Таъмин намудани бехатарии ҷойи кор. 1.4. Холӣ кардани моеъи сардкунанда дар зарфи махсус.	
2. Таъмир намудани системаи сардкунӣ	2.1. Иваз намудани қосидак (асосак, датчик). 2.2. Иваз намудани асбоби гарминигӯдоранда (термостат). 2.3. Иваз намудани насоси системаи сардкунӣ (помпа).	
3. Ба анҷом расонидани раванди кор	3.1. Пур кардани радиатор бо моеъи сардкунанда/антифриз. 3.2. Санчидани гардиши об дар системаи сардкунӣ муҳаррик. 3.3. Санчидани фишори об дар панели нишондодҳои электронӣ. 3.4. Ҷобаҷо намудани асбобу таҷҳизоти корӣ. 3.5. Тоза кардани ҷойи корӣ ва тартиб додани санади иҷрои корҳои таъмирӣ.	

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани талаботи ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми гузаронидани санчиш ва хизматрасониҳои техникӣ; - омода намудани асбобу таҷҳизот барои таъмир; - омода намудани асбобу таҷҳизот барои санчиши қисмҳои сардкунандаи муҳаррики автомобил; - танзим намудани ҷароғҳои равшанидиҳандаи автомобил дар стенди санчишӣ; - омода намудани автомобил барои гузаронидани ташҳис; - муайян намудани меъёри моеъи сардкунандаи муҳаррик; - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ дар ҷойи кор; - истифода намудани асбобу таҷҳизот барои санчиши автомобил; - интиҳоб намудани асбобу таҷҳизот барои иҷрои корҳои санчиши ҳавоногузари байни қисмҳои системаи сардкунандаи автомобил;
-------------------------	---

	- санчидани ҳолати кории радиатор ва зарфи захиравии нигоҳдорандаи моеъ; - санчидани ҳолати кории сенсорҳои ҳароратии системаи хунуккунӣ; - гузаронидани санчиш бо истифодаи асбобу таҷҳизоти таъмирӣ; - муайян намудани ҳаҷми корҳои санчишӣ; - истифода намудани дастурҳо оид ба гузаронидани хизматрасонии техникии автомобилҳо.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи беҳатарӣ ҳангоми гузаронидани хизматрасонии техникии ҳаррӯза; - қоидаҳои истифодаи асбобу таҷҳизотҳои санчишӣ; - меъёрҳои муайянкунии моеъи сардкунанда дар муҳаррики автомобил; - тартиби омода намудани автомобил барои гузаронидани хизматрасонии техникии ҳаррӯза; - асбобу таҷҳизот барои санчиши автомобил; - меъёрҳои кории радиатор ва зарфи захиравии нигоҳдорандаи моеъ; - сохт ва хизматрасонии автомобил; - намудҳои моеъи системаи сардкунандаи автомобил; - тартиби санчидани ҳолати кории ҳарорати гардиши сенсорҳои системаи хунуккунӣ; - тартиби омодакунии қойи кор ҳангоми гузаронидани хизматрасонии техникии ҳаррӯза; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бодиккат; - озодакор; - эҳтиёткор; - ташаббускор; - масъул; - эҷодкор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Қори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳоиди	Баҳоиди тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ											
1.1. Пушидани либосҳои махсус		√		√							

1.2. Омода намудани асбобҳои корӣ		√		√							
1.3. Таъмин намудани беҳатарии ҷойи кор		√		√							
1.4. Холӣ кардани моеъи сардкунанда дар зарфи махсус		√		√							
Элементи 2: Таъмир намудани системаи сардкунӣ											
2.1. Иваз намудани қосидак (асосак, датчик)		√		√							
2.2. Иваз намудани асбоби гарминигохдоранда (термостат)		√		√							
2.3. Иваз намудани қабатаки сараки устувона (кардан) цилиндр		√		√							
Элементи 3: Ба анҷом расонидани раванди кор											
3.1. Пур кардани радиатор бо моеъи сардкунанда/антифриз	√			√							
3.2. Санҷидани гардиши об дар системаи сардкунии муҳаррик	√			√							
3.3. Санҷидани фишори об дар панели нишондодҳои электронӣ	√			√							
3.4. Ҷобачо намудани асбобу таҷҳизоти корӣ	√			√							
3.5. Тоза кардани ҷойи корӣ ва тартиб додани санади иҷрои корҳои таъмирӣ	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)
Дар воҳиди салоҳияти мазкур навсонӣ (вариативӣ) вучуд надорад.

Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ

Ҳифзи меҳнат

Риоя намудани ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ қисми асосии уҳдадории челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил мебошад. На танҳо қонунҳо ва қоидаҳои умумӣ барои ҳамаи шахрвандон, инчунин ҳуҷҷатҳои қонунгузор ва қоидаҳои соҳа, ташкилот, ҷойи корӣ низ риоя карда мешаванд.

Ҳифзи меҳнат-системаи нигоҳдории ҳаёт ва саломатии кормандон дар раванди фаъолияти меҳнатӣ, аз он ҷумла ҳуқуқӣ, иҷтимоӣ-иқтисодӣ, ташкилӣ-техникӣ, санитарӣ-гигиенӣ, табобатӣ-пешгирикунӣ ва дигар чорабиниҳоро дар бар мегирад.

Талаботи умумии бехатарӣ

Ба кори челонгарӣ мардон/занони на камтар аз 18 сол, ки тайёрии махсусро гузаштаанд, роҳ дода мешаванд.

Пеш аз гирифтани иҷозат ба кори мустақил бояд, муоинаи тиббии ҳатмии қаблӣ (ҳангоми дохилшавӣ ба кор) ва такрориро (дар рафти фаъолияти меҳнатӣ) барои муносиб дониستاني онҳо барои иҷрои кор, гузаранд.

Ҳамаи челонгарони ба кор қабул кардашуда, бо фармони роҳбари ширкат ба таъмири муҳаррики автомобил вобаста карда мешаванд.

Бо мақсади муҳофизат аз таъсирҳои механикӣ ва ифлосшавӣ челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил бояд, аз ҷиҳози ройгон пешниҳодкардаи кордихандагон таъмин бошад, аз ҷумла:

- либоси махсус (пахтагин ё матоҳи омехта);
 - мӯзаҳои резинӣ ва пойафзоли чармӣ;
 - дастпӯшакҳои пайваст ва дастпӯшакҳо бо рӯйпӯшҳои полимерӣ;
 - камзулчаҳои сигналдиҳандаи (огоҳкунандаи) классии 2-юми муҳофизатӣ
- истифода баранд.

Барои корҳои беруна зимистон илова дода мешаванд:

- либоси махсуси бо мағзии гармкунанда ё костюм барои муҳофизат аз ҳароратҳои паст бо матои омехташуда ё пашмин;
- валенкаҳо (мӯзаҳои намадӣ) бо таги резинӣ ва пойафзоли чармии гарм бо нӯгҳои саҳт;
- дастпӯшакҳои ба сармо тобовар бо рӯйпӯшҳои муҳофизатӣ ва дарунмағзии пашмӣ;
- камзулчаҳои сигналдиҳандаи (огоҳкунандаи) классии 2-юми муҳофизатӣ.

Ҳангоми дар майдончаи истеҳсолӣ, дар биноҳои истеҳсолӣ ва маишӣ, дар минтақаҳои корӣ ва ҷойҳои корӣ будани челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил бояд, қоидаҳои тартиботи дохилии меҳнатиро, ки ташкилоти мазкур қабул кардааст, иҷро намоянд. Иҷозаи шахсони бегона, инчунин кормандони дар ҳолати мастӣ дар ҷойи зикршуда маън карда мешавад.

Дар раванди фаъолияти ҳаррӯза челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил бояд:

- мошин ва механизмҳоро тибқи таинот, мувофиқ ба дастурҳои заводи истеҳсолкунанда истифода баранд;

– танҳо ҳамон кореро иҷро намоянд, ки аз чониби роҳбар супориш дода шудааст;

– нигоҳ доштани тартибот дар ҷойи кор, тоза кардани он аз поруб, чанг, барф, бардама, роҳ надодан ба вайронкунии қоидаҳои анборкунии масолахҳо ва конструксияҳо.

Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил бояд, фавран ба роҳбари бевоситаи худ ё роҳбари болоистода оид ба ҳар як фалокат, ки дар вақти таъмир, инчунин оид ба бадшавии ҳолати саломатии худ, хабар диҳанд.

Талаботи беҳатарӣ пеш аз оғози кор

Пеш аз оғози кор челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил уҳдадор мебошад:

- гирифтани супориш барои иҷрои кор;
- гузаштани дастур оид ба хусусияти корҳои дарпешистода ва муоинаи тиббии пеш аз оғози кор;
- пӯшидани либоси махсус ва пойафзоли махсуси намунаи муқарраршуда;

Пас аз гирифтани супориш челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил уҳдадор мебошад:

- санҷидани мавҷудияти дорудони тиббӣ, оташхомӯшкунакҳо ва маҷмӯи асбобҳо;
- бо мақсади таъмин намудани беҳатарӣ дар ҷойи кор санҷидани асбобу таҷҳизоти корӣ, дастгоҳи борбардор ва ғайра;
- риоя намудани қоидаҳои техникаи беҳатарӣ ва зидди сӯхтор ҳангоми кор бо масолеҳи сӯзишворӣ, раған, об, антифриз (дар вақти хунокии сол) ва моеи тормозӣ, электролити батареяи аккумуляторӣ;
- дар вақти пуркунии масолеҳи сӯзишворӣ-молиданиро, ки резонида шудаанд тоза кардан бо латтакӯҳна, рег ё аррамайда;
- санҷидани коршоямии асбобҳои рӯшанидиҳанда ва назоратӣ-ченкунанда.

Талаботи беҳатарӣ дар вақти кор

Дар вақти иҷрои корҳо челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил уҳдадор мебошад:

- пеш аз ҳаракат намудани воситаи нақлиётӣ ба ақиб ба набудани одамон ва монеаҳо барои ҳаракат боварӣ ҳосил намояд. Ҳангоми маҳдуд будани доираи назар челонгар бояд ба кӯмаки сигналдиҳанда, ки берун аз воситаи нақлиётӣ мебошад муроҷиат намояд;
- ҳангоми баромадан аз кабинаи автомобил, муҳаррикро хомӯш кунад, тормози таваккуфӣ ва интиқоли якумро ба кор омода кунад, калидро аз қулфи афрӯзиш гирад, пас аз баромадан аз кабина дарҳоро қулф кунад.

Пеш аз пуркунии сӯзишворӣ ба автомобили газу баллонӣ ба набудани одамон дар кабина бовари ҳосил карда, муҳаррикро хомӯш намояд, роҳ надодан ба расидани газ ба минтақаҳои кушодаи пӯст (барои бартараф

намудани хунукзанӣ дар натиҷаи бухоршавии газ), пеш аз омодакунии афрӯзиш ва сардиҳии муҳаррик дар мӯҳлати 3 дақиқа капотро (сарпӯши муҳаррикро) то пурра тоза шудани газ, кушода нигоҳ доштан. Пеш аз он, ки автомобили газу баллониро ба тавақуфгоҳи пӯшида гузошта шавад ё ҳангоми хизматрасонии техникӣ, бояд ҷумаки балон қулф карда шавад ва ҳама газ аз системаи озуқа бароварда шавад.

Барои рехтани оби тафсон ҳангоми гармкунии муҳаррик бояд сатилҳои махсус бо ҷумак дар қисми боло ҷойгиршуда, ки ғавраи самтдоштаро ҳосил мекунад, истифода шавад. Ҳангоми гармкунии муҳаррик бо воситаи буг ё ҳавои тафсон шланг (рӯда) бояд бо даҳанаи радиатор васл карда шавад ва боэътимод мустаҳкам карда шавад.

Ҳангоми иҷро намудани корҳои таъмирӣ, челонгар бояд муҳаррикро хомӯш кунанд, автомобилро бо тормози таваққуфӣ нигоҳ доранд.

Ҳангоми боздоштан дар нишебӣ бояд дар зери чархҳо на камтар аз ду тамбаи зидди ғелишхӯрӣ гузоранд.

Носозиҳои системаи озуқаро бояд танҳо пас аз хунукшавии муҳаррик бартараф намоянд.

Пеш аз боло намудани автомобил бо домкрат бояд мусофирон аз кабина дур карда шаванд, автомобилро бо тормози таваққуфӣ нигоҳ дошта, дар зери чархҳо тамбаҳои зиддиғелишхӯрӣ гузошта шаванд, майдончаи зери домкрат ҳамвор карда шавад ва дар зери он тағмони васеъ аз ҷӯб гузошта шавад.

Ба челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил маън карда мешавад:

- идора намудани автомобил ҳангоми надоштани ҳуҷҷати ронандагӣ ва дар ҳолати мастӣ;

- нигоҳ доштани автомобили газу баллонӣ дар таваққуфгоҳи дарозмуддат бо ҷумакҳои кушодаи баллонҳо ва системаи озуқа;

- истифода бурдани камераҳо (камераи чарх) барои рехтани оби тафсон ҳангоми гармкунии муҳаррик;

- барои гармкунии муҳаррик истифода бурдани сархонаи газӣ, таҷҳизоти бо абзорҳои сигналдиҳанда таҷҳизонида нашуда, ки бо тарзи автоматӣ додани газро ҳангоми ихроҷи он ё хомӯшшавии сархона, қат мекунанд;

- ҳаракат намудан дар нишебии рост бо бандиши хомушкардашуда ё интиқол;

- истироҳат кардан ё хоб рафтан дар кабинаи автомобил бо муҳаррики коркарда истода;

- иҷозат додан ба шахсони бегона барои таъмири воситаи нақлиёт ва рондани он.

Талаботи бехатарӣ пас аз анҷоми кор.

Пас аз анҷоми кор челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил ухдадор мебошад:

- барои таъмири таъмири муҳаррики автомобил бо номгӯи носозиҳо, ки бояд бартараф карда шаванд, дархост таҳия намоянд;

- муҳаррикро хомӯш намояд;
 - ҳангоми нигоҳдорӣ бидуни гараж, дар вақти зимистон, обро аз радиатор ва муҳаррик рехта, фишанги тормози таваққуфиро кашад;
 - кабинаро бо қулфҳо маҳкам кунад;
- оид ба ҳама гуна носозиҳо, ки дар вақти корҳо ба вучуд омадаанд ба роҳбари кор ё шахси масъул оид ба нигоҳдории автомобил дар ҳолати коршоямӣ, хабар диҳад.

Техникаи бехатарӣ

Дастурдиҳиро оид ба техникаи бехатарӣ ба чанд намуд чудо мекунад. Таснифоти дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ – ин марҳилаи муҳими фаъолияти ҳар як ширкат, аз ҷумла дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти ибтидоии касбӣ-техникӣ маҳсуб меёбад. Дастурдиҳӣ аз рӯи мақсад, тавсифот, муҳлат, шахси мансабдор, инчунин, аз ваколатдоре, ки онро мегузаронад, ба намудҳо чудо мешавад. Ҳама масъалаҳои таъмини бехатарӣ дар истеҳсолот, мутахассиси дорои тахассуси муайян ҳал мекунад.

Дастурдиҳии муқаддимавиرو оид ба техникаи бехатарӣ муҳандиси техникаи бехатарӣ ё мутахассиси дипломдор, шахсе, ки барои иҷрои ин гуна уҳдадорӣ тибқи фармон ваколатдор шудааст, мегузаронад. Ба дастурдиҳии муқаддимаӣ метавонанд кормандоне, ки барои бехатарии тиббӣ ва бехатарӣ аз сӯхтор масъуланд, ҷалб карда шаванд.

Дастурдиҳии муқаддимаӣ оид ба техникаи бехатарӣ бо ҳамаи кормандони ба кор шурӯъ карда, новобаста аз собиқаи корӣ, синну сол, сатҳи таҳсилот, гузаронида мешавад. Он барои хонандагоне, ки таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ мегузаранд, инчунин барои кормандони дар сафари хизматӣ қарор дошта ва коргарони муваққатӣ ҳатмӣ мебошад.

Дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ бояд маълумотро оид ба ҳама воситаҳои ғимоявии аҳлона (коллективона) ва инфиродии дар корхона мавҷудбуда, инчунин тартиб додани пайдарҳамии онҳоро инъикос намояд. Ба дастурдиҳии мазкур масъалаҳои расонидани ёрии аввалия ба шахсони зарардида ҳангоми сӯхтор ё дигар ҳодисаҳои нохуш дарҷ мегарданд. Ин намуд дастурдиҳӣ ба кормандон дар ҳуҷраи техникаи бехатарӣ гузаронида мешавад ва истифодаи воситаҳои техникийи омӯзиш ва воситаҳои аёни дар назар дошта мешаванд.

Хусусияти дастурдиҳии аввалия аз он иборат аст, ки он на дар ҳуҷраи мутахассиси техникаи бехатарӣ, балки бевосита дар ҷойи корӣ гузаронида мешавад. Шахсоне, ки уҳдадоранд, ки онро бояд гузаранд:

- кормандони нав, аз ҷумла, мутахассисони Барқӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ ва гибриди)и кироя;
- кормандони дар ду ё якчанд ҷой коркунанда тариқи шартномаи муҳлатнок;
- кормандони дар сафари хизматӣ қарор дошта;
- хонандагон, ки дар таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ қарор доранд;
- дигар шахсони дар фаъолияти корхона иштироккунанда.

Дастурдихии такрорӣ на кам аз як маротиба дар ним сол гузаронида мешавад. Санаи гузаронидан дар дафтари дастурдихии техникаи бехатарӣ сабт карда мешавад

Ин чорабиниҳо дар доираи системаи ТИКТО аҳамияти махсус доранд. Масалан, пеш аз гузаронидани машғулиятҳои амалӣ дар муассисаҳои таълимӣ, омӯзгор дар ҳар як дарс алгоритми амалҳои хонандагонро такрор мекунад, саволҳои дар мавзӯи дастурдихӣ дахлдоштаро медиҳад. Ин имкон медиҳад, ки хавфи ба вучуд омадани ҳодисаҳои нохуш дар машғулиятҳои амалӣ паст гардад, омӯзгорро аз ҳолатҳои нохуши аз ҷониби таълимгирандагон вайрон кардани тавсияҳои додашуда, эмин медорад.

Дастурдихӣ ба таълимгирандагон

Вобаста ба тахассус, гузаронидани дастурдихии таълимгирандагон талаботи худро дорад. Мисол, омӯзгори таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ пеш аз ҳар машғулиятҳои амалӣ ба таълимгирандагон дастурдихии ҷориро оид ба ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ мегузаронад ва дар дафтар оид ба гузаронидани он қайд мекунад. Ба ғайр аз ин, намудҳои махсуси дастурдихӣ мавҷуд аст, ки пеш аз баромадан ба таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ гузаронида мешаванд. Ба шахсоне, ки аз дастурдихӣ, аз омӯзиш ва санчиши дониш оид ба ҳифзи меҳнат нагузаштаанд, барои баромадан ба таҷрибаомӯзӣ иҷозат дода намешавад.

Талабот ба довталабон

Хоҳишмандоне, ки меҳоханд касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил»-ро омӯзанд ва салоҳияти сатҳи 3-юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистонро азхуд кунанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

- маҳорати ба таври шифоҳӣ ва хаттӣ муошират кардан;
- пешниҳод кардани ҳуҷҷатҳо мувофиқ ба талаботи муассисаи таълимӣ;
- ҳуҷҷат (сертификат) дар бораи аз ҳудкунии салоҳияти 2-юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- гузаштан аз муоинаи тиббӣ.

Талабот ба омӯзгорон

Омӯзгороне, ки сатҳи 3 - юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистонро аз рӯи касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» меомӯзонанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

- донишҳои касбии дидактикӣ ва методологияи ТАС доштан;
- методикаи таълими салоҳиятҳои доро будан;
- на кам аз 5 соли таҷрибаи корӣ доштан;
- ҷисмонӣ ва равонӣ солим будан;
- сатҳи тахассусии омӯзгор на бояд аз сатҳи 4-уми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистон паст бошад;
- аз муоинаи тиббӣ гузаштан.

Рӯйхати асбоб, таҷҳизот ва масолеҳҳои зарурӣ

Номгӯии асбоб, таҷҳизот ва масолеҳҳои зарурӣ барои таълими на зиёда аз 25 таълимгиранда (∞ - ҳангоми зарурат).

Асбобҳо	Миқдор	Таҷҳизот	Миқдор	Мавод/дигар лавозимот	Миқдор
Калидҳои печмӯҳрагии бозшаванда	1 даста	Дастгоҳи болобардор (подъёмник)	2 адад	Сӯхторхомӯшкунак	∞
Асбобҳои асосӣ		Мошини суфтакунӣ	2 адад	Дорукуттӣ	∞
Мангани гидравликӣ ва механикӣ	1 даста	Домкрат (борбардор)	2 адад	Моеҳои техникӣ	∞
Маҷмӯи калидҳо ва асбобҳо	1 даста			Маҳлулҳои химиявӣ шӯянда	∞
Равғанкунакҳо	1 даста			Абзори бардоштани милдонҳо (съемникҳо)	∞
Асбобҳо барои васлкунӣ ва банду басткунӣ	1 даста			Штангенциркул	∞
Борбардор ва таҷгоҳҳои зидди лағжиш	1 даста			Сатил	∞
Калиди универсалӣ барои печмӯҳраҳои гупчак	1 даста			Микрометр	∞
Аробача	1 адад			Асбоби фосиласанҷ (щуп)	∞
Манометр	1 адад			Мурваттобҳо	∞
Фишорченкунанда (Компресометр)	1 адад			Печмехҳо	∞
Калиди андохташаванда	1 адад			Калиди шашрӯя	
Анбӯри салибшакл	5 адад			Либосҳои махсус	25 адад
Исканҷа	1 адад			Воситаҳои ҷимоявӣ	25 адад
Тасмаи (лента) – и ойиқкунӣ	5 адад			Сатил	2 адад
Тахтасипар барои овозон кардани муҳарриқи автомобил	2 адад			Дастпӯшакҳо	25 адад
Искана	5 адад	Таҷҳизоти таълимӣ		Маводи таълимӣ	
		Проектор	1 адад	Стандарти салоҳиятҳо	5 адад

		Флипчарт	1 адад	Барномаи таълимии модуль	5 адад
		Тахта	10 адад	Дастур	∞
		Компютерҳо	25 адад	Китобҳо	25 адад
		Экран	1 адад	Видео (CD)	∞
		Тахтаи электронӣ/интерактивӣ	1 адад	Айёният/лавҳаҳои таълимӣ	∞

Рӯйхати адабиёт:

1. Кузнецов, А.С. Техническое обслуживание и ремонт автомобиля: В 2 / А.С. Кузнецов. - М.: Academia, 2018. - 64 с.
2. Кузнецов, А.С. Техническое обслуживание и ремонт автомобиля: В 2 ч. Ч. 2: Учебник / А.С. Кузнецов. - М.: Академия, 2010. - 432 с.
3. Кузнецов, А.С. Техническое обслуживание и ремонт автомобиля: В 2ч Ч.1: Учебник / А.С. Кузнецов. - М.: Academia, 2016. - 240 с.
4. Кузнецов, А.С. Техническое обслуживание и ремонт автомобиля: В 2ч Ч.1: Учебник / А.С. Кузнецов. - М.: Academia, 2018. - 240 с.
5. Кузнецов, А.С. Техническое обслуживание и ремонт автомобиля: В 2 ч. Ч.2: Учебник / А.С. Кузнецов. - М.: Academia, 2018. - 158 с.
6. Кузнецов, А.С. Техническое обслуживание и ремонт автомобиля: В 2 ч. Ч 1: Учебник / А.С. Кузнецов. - М.: Academia, 2018. - 144 с.
7. Кузнецов, А.С. Плакаты: Устройство, ремонт и техническое обслуживание двигателей (16 плакатов) / А.С. Кузнецов. - М.: Academia, 2018. - 448 с.
8. Кузнецов, А.С. Техническое обслуживание и ремонт автомобиля: В 2 ч. Ч. 2.: Учебник / А.С. Кузнецов. - М.: Academia, 2018. - 132 с.
9. Кузнецов, А.С. Техническое обслуживание и ремонт автомобиля: В 2 ч.Ч. 1: Учебник / А.С. Кузнецов. - М.: Академия, 2016. - 320 с.
10. Финогенова, Т.Г. Эксплуатация, техническое обслуживание и ремонт автомобиля. Контрольные материалы: Учебное пособие / Т.Г. Финогенова. - М.: Academia, 2013. - 96 с.
11. Финогенова, Т.Г. Эксплуатация, техническое обслуживание и ремонт автомобиля: Контрольные материалы: Учебное пособие / Т.Г. Финогенова. - М.: Academia, 2017. - 257 с.
12. Финогенова, Т.Г. Эксплуатация, техническое обслуживание и ремонт автомобиля: Контрольные материалы: Учебное пособие для нач. проф. образования / Т.Г. Финогенова, В.П. Митронин. - М.: ИЦ Академия, 2010. - 80 с.
13. Финогенова, Т.Г. Эксплуатация, техническое обслуживание и ремонт автомобиля: Контрольные материалы: Учебное пособие / Т.Г. Финогенова. - М.: Академия, 2013. - 272 с.

Funded by
the European Union

**КУМИТА ОИД БА ТАҲСИЛОТИ ИБТИДОӢ ВА МИЁНАИ
КАСБИИ НАЗДИ ҲУКУМАТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

ХАРИТАИ ФУНКЦИОНАЛӢ

Соҳа: **Нақлиёт**

Касб: **Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил**

Рамзи касб: **ТІ 7231**

Харитаи функционалии касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил»

УҲДАДОРИҲО		ВАЗИФАҲО				
А	Такмил додани малакаҳои бокортаъминкунӣ	А-1. Кор кардан дар даста ва бо мизочон/фармоишгарон	А-2. Такмил додани таҳассуси касбӣ	А-3. Истифода бурдани технологияҳои иттилоотӣ-компютерӣ	А-4. Муошират кардан бо забонҳои хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ	А-5. Муошират кардан бо забонҳои хориҷӣ дар сатҳи миёна
		А-6. Ҳал намудани ваъиятҳои муноқишавӣ				
В	Риоя кардани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ	В-1. Гузаштан аз муоинаи тиббӣ	В-2. Пӯшидани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ	В-3. Гузаштан аз дастурдиҳии техникаи бехатарӣ	В-4. Риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ	В-5. Риоя намудани қоидаҳои зидди сӯхтор
		В-6. Расонидани ёрии аввалияи тиббӣ				
С	Таъмир намудани қисми вайроншудаи муҳаррики автомобил	С-1. Муайян намудани ҳаҷми кор ва ҳаққи хизматрасонӣ	С-2. Муайян кардани нуқсонҳои муҳаррик	С-3. Полода гирифтани моеъҳо аз муҳаррик	С-4. Кушода гирифтани поршен ва шатунҳо	С-5. Кушода гирифтани (картер) зерзерф аз бадана
		С-6. Кушода гирифтани бадана (блок) аз автомобил	С-7. Чудо карда гирифтани сарпӯши кланпанҳо	С-8. Гирифтани бадана аз қуттии интиқоли ҳаракат	С-9. Кушода гирифтани наварди газтақсимкунак	С-10. Чудо карда гирифтани сараки цилиндр аз бадана
		С-11. Чудо карда гирифтани полояи ҳавой (воздушный фильтр)	С-12. Чудо карда гирифтани нокилҳои барқӣ аз баданаи муҳаррик			

D	Таъмир намудани системаи боздорӣ	D-1. Санчидани сатҳи равған дар системаи боздорӣ	D-2. Пӯр кардани равған дар система	D-3. Бартараф намудани ҳолатҳои худбоздошт дар системаи боздорӣ	D-4. Баровардани ҳаво аз системаи боздорӣ	D-5. Иваз намудани пардаи ҳочиз (диафрагма) дар системаи боздошт
		D-6. Иваз намудани ҷабъаҳои резинӣ дар система	D-7. Иваз намудани найчаҳои равғангузаронӣ дар системаи боздорӣ	D-8. Иваз кардани қосидакҳои (датчик) – ҳои системаи боздорӣ (ABC)	D-9. Иваз намудани курси (диск) –и таъякунанда дар системаи боздошт	D-10. Санчидани системаи боздорӣ
E	Таъмир намудани қўттии интиқоли ҳаракат	E-1. Муайян кардани нуқсон дар қўттии интиқол	E-2. Чудо намудани қўттии интиқол аз муҳаррик	E-3. Танзим намудани (чўрсозии) фишанги (кулиси) қўттии интиқол	E-4. Иваз намудани шохай ҳаракатовар	E-5. Иҷро кардани корҳои равғанмоӣ ва насбкунии қисмҳои ивазшаванда
		E-6. Таъмир намудани ҷархҳои дандонадори пеш ва қафо	E-7. Иваз намудани полаяки қўттии интиқол (автоматика)	E-8. Иваз кардани равғани қўттии интиқол	E-9. Насб кардани қўттии интиқол ба муҳаррик	E-10. Санчидани кори қўттии интиқол
F	Таъмир намудани қисмҳои баранда	F-1. Иваз кардани ғўллаҳо (втулка) – ҳои резини танзимкунанда (стабилизатор)	F-2. Иваз намудани милдонҳои пошхўрда	F-3. Бартараф намудани нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ	F-4. Иваз намудани гранатаи вайроншуда	F-5. Иваз намудани ҷабъаҳои фарсудашуда дар тири чанбарак
		F-6. Бартараф намудани нуқсонҳои милдонҳои лағжиши гардунаҳо	F-7. Иваз намудани аморзитаторҳои равғанӣ ва газӣ	F-8. Иваз намудани шаровӣҳои нуқсондошта (люфт)	F-9. Иваз намудани салниблукҳои фарсуда	F-10. Санчидани кори қисмҳои баранда
G	Таъмир намудани системаи сардкунӣ	G-1. Бартараф кардани нуқсон дар насоси обии муҳаррик	G-2. Иваз намудани асбоби гарминигӯдоранда (термостат)	G-3. Иваз намудани қосидак (асосак, датчик)	G-4. Иваз намудани найчаҳои обгузаронии радиатор	G-5. Тоза намудани найчаҳои обгузаронӣ аз ифлосиҳо

		G-6. Иваз намудани қабатаки сараки устувона (кардан) силиндри	G-7. Санчидани гардиши об дар системаи сардқунии муҳаррик	G-8. Васл кардани насоси обии муҳаррик		
--	--	--	---	---	--	--

	Сатҳи 2 - 26
	Сатҳи 3 - 36
Ҷамағӣ: 62 вазифа	

Талаботи умумӣ ба касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил»			Харитаи функционалии бо усули DACUM таҳияшуда, барои касби
Сифатҳои касбӣ/салоҳиятнокӣ	Дониш, малака ва маҳорати умумӣ		«Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил»
1. Хушмуомила 2. Меҳнатдӯст 3. Мушоҳидакор 4. Тоқатпазир 5. Бомасъулият 6. Покизакор 7. Боэҳтиёт 8. Ростқавл 9. Сарфакор 10. Дурандеш 11. Бодикқат 12. Устувории ахлоқӣ 13. Ба бемориҳои аллергияи устувор 14. Поквичдон 15. Боинсоф 16. Суботкор	1. Кодекси меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон 2. Сохт ва хизматрасонии техникии автомобилҳо 3. Намуд ва тамғаи масолеҳи сӯзишворӣ, молидани ва моеъҳои техникӣ 4. Асосҳои физика 5. Қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ 6. Қодаҳои ҳифзи меҳнат ва муҳити зист 7. Дастур оид ба расонидани ёрии аввалия 8. 6.Дастур оид ба истифодабарии равшанҳои молидани ва моеъҳои химикати дошта 9. Қоидаҳои бехатарӣ аз сӯхтор 10. Истифода бурдани воситаҳои сӯхторҳомӯшкунӣ 11. Асосҳои нақшакашии техникӣ 12. Қоидаҳои санитарияи истеҳсоли ва бехдошті 13. Хуччатҳои меъёрии техникӣ 14. Асосҳои маводшиносӣ 15. Асосҳои механикаи техникӣ		Иштирокчиёни таҳлили функционалӣ: 1. Холматов Абдулло – челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобили автосервиси «Одил»; 2. Кенчаев Саидбурҳон – челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобили автабази №8; 3. Ҳакназаров Бахтиёр – устои таълими истеҳсолии МДТ «Коллеҷи муҳандисияи омӯзгории шаҳри Душанбе»; 4. Нозимов Дилшод – челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобили автабази №8; 5. Комрони Ҳошимзода – устои таълими истеҳсолии МДТ «Литсейи касбии техникии саноати нассочии шаҳри Душанбе».
Таҷҳизот, асбобҳо, масолеҳи асосӣ ва сарфшаванда			Модераторон: Данило Анищенко – коршиноси калидӣ оид ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиши Лоиха Сангин Бобоев - коршиноси маҳаллии ғайрикалӣ оид ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиши Лоиха Бахтиёров Озар - супервайзер оид ба методологияи ТАС
1. Мангани гидравликӣ ва механикӣ 2. Маҷмӯи калидҳо ва асбобҳо 3. Равғанкунакҳо 4. Доруқуттӣ 5. Асбобҳо барои васлкунӣ ва банду басткунӣ 6. Борбардор ва тақягоҳҳои зидди лағжиш 7. Калиди универсалӣ барои	15. Тасмаи (лента) – и ойиккунӣ 16. Тахтасипар барои овезон кардани муҳаррики автомобил 17. Искана 18. Либоси махсус 19. Зарфи партовчамъкунӣ 20. Зарф барои шӯстани механизмҳо 21. Латтапораҳо	24. Моеъҳои техникӣ 25. Маҳлулҳои химиявии шӯянда 26. Абзори бардоштани милдонҳо (съемникҳо) 27. Штангенциркул 28. Сатил 29. Микрометр 30. Асбоби фосиласанҷ (щуп) 31. Мурваттобҳо 32. Печмехҳо 33. Калиди шашрӯя	Фасилитаторон: 1. Мирзоев Мирҷон 2. Раҳимов Абдусамад

печмӯҳраҳои гупчак 8. Аробача 9. Манометр 10. Фишорченкунанда (Компресометр) 11. Домкрат 12. Калиди андохташаванда 13. Анбӯри салибшакл 14. Исканча	22. Дастгоҳи борбардор 23. Дастгоҳи болобардор (подъёмник)	
Дурнамои оянда ва хусусиятҳо/мушкилоти касб		
1. Мубодилаи таҷриба байни челонгарон беҳтар мегардад. 2. Нуфӯзи касб баланд мешавад. 3. Сифати корҳо беҳтар мегарданд. 4. Ихтисоси омӯхташаванда ба талаботи бозори меҳнат мувофиқ мегардад. 5. Хатар ва таввакалнамоиҳо дар роҳҳо пешгирӣ карда мешавад.	6. Шароити вазнини меҳнатӣ. 7. Мушкилот дар ба даст овардани баъзе қисматҳои эҳтиётӣ. 8. Рақобатпазирии мутахассисон баланд мешавад.	

Дар доираи лоиҳаи «Кӯмаки Иттиҳоди
Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати
Ҷумҳурии Тоҷикистон»
таҳия шудааст.
ш. Душанбе, Ҷумҳурии Тоҷикистон
13-14 ноябри соли 2023

Funded by
the European Union

КУМИТА ОИД БА ТАҲСИЛОТИ ИБТИДОӢ ВА МИЁНАИ КАСБИИ НАЗДИ ҲУКУМАТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Маълумот дар бораи натиҷаи муҳокимаи лоиҳаи стандарти салоҳияти касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил»

*Дар муҳокимаи стандарти салоҳияти касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» Вазорати нақлиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҶДММ «Сомон такси Сайр», ҶДММ «Сафар Ориён», ҶДММ «Соро компания» ва ҶДММ «Талко Персия» иштирок намуданд.
Хулосаҳои вазорату корхонаҳои болозикр дар ҳаҷми 5 саҳифа замима мегарданд.*

ВАЗОРАТИ НАҚЛИЁТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

734042, ш. Душанбе, к. Айни 14, Тел: (372) 221-17-13, 221-20-03, E-mail: info@mintrans.tj, веб: www.mintrans.tj

№ 3/5.1-1828 аз «03» 09 соли 2024

Ба _____ аз «___» _____ соли 2024

Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шугли аҳолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Вазорати нақлиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар робита ба иҷрои “Барномаи касбомӯзии шахрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 декабри соли 2020, №703 тасдиқ шудааст, оид ба гузаронидани ташҳиси (экспертиза)-и лоиҳаи стандартҳои салоҳияти касбҳо, чунин иттилоъ медиҳад.

Лоиҳаҳои стандартҳои салоҳиятҳо оид ба касбҳои “Челонгар-таъмирчии кузови автомобил”, “Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил” ва “Барқӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ ва гибрида)”, ки бо мақсади баланд бардоштани сифати касбияти мутахассисони касбҳои коргарӣ мутобиқ ба меъёрҳои стандартҳои байналмилалӣ таҳия гардидаанд ва ҳамчун дастурамал барои таҳсилоти ибтидоии касбӣ-техникӣ истифода мешаванд, қобили дастгирӣ мебошад.

Ҳамзамон, Вазорат омодагии хешро барои ҳамкорӣ дар доираи салоҳият ибраз менамояд.

Муовини вазир

Ш. Саидмуродзода

584 аз "13" 09 2024 с.

ш. Душанбе

Лоихаи "Кӯмаки Иттиҳоди
Аврупо ба соҳаҳои маориф ва
меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон"

ЧДММ "Сомон такси Сайр" мактуби Шуморо аз 5-уми сентябри соли 2024 №67 оид ба гузаронидани ташҳиси лоиҳаи стандартҳои салоҳияти касбҳои "Барқӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ ва гибрид)", "Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил" ва "Челонгар-таъмирчиҳои кузови автомобил" аз ҷониби мутахассисон ва коршиносони муассиса мавриди баррасӣ ва таҳлили қарор дод.

Қайд кардан ба мавридаст, ки лоиҳаҳои стандартҳои болозикр барои омода кардани кадрҳои коргарӣ тибқи талаботи бозори меҳнат зарур мебошанд.

ЧДММ "Сомон такси Сайр" лоиҳаҳои стандартҳои болозикрро барои таҳияи барномаҳои таълимӣ маъқул мешуморад.

Дар ташҳиси лоиҳаи стандартҳои салоҳияти касбҳои "Барқӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ ва гибрид)", "Челонгар-таъмирчиҳои кузови автомобил" кормандони зерин иштирок намуданд:

1. Қамаров Н-оператори калон.
2. Ҳакимов Ҷ-сардори шӯъбаи бехатарӣ
3. Камолзода Ф- танзимгар

Директори генералии
ЧДММ "Сомон такси сайр":

Ҳакимов Х.

Сафар Ориён

AS30
29 08 24

Лоихаи "Кумаки Иттиҳоди
Авропо ба соҳаҳои маориф ва
меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон"

Ҷамъияти дорои масъулияти маҳдуди «Сафар Ориён» аз дастгириҳои ҳамешагии Шумо баҳри рушди соҳибкасб намудани шаҳрвандон ва хонандагон барои саҳм гузоштан дар инкишофи самтҳои касбомӯзии касбҳои талаботи бозори меҳнат, изҳори миннатдорӣ намуда, барои ҳамкории дучониба вобаста ба мактуби Шумо аз 22 августи 2024с, №67 оид ба гузаронидани ташхис (экспертиза) лоиҳаҳои стандартҳои салоҳияти касбҳои «Барқӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ ва гибрид)», «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» ва «Челонгар - таъмирчиҳои кузови автомобил» хулосаи аъзоёни комиссияи кормандони ҷамъиятро пешниҳод менамояд:

Асбобу таҷҳизотҳо, масолеҳи сарфшаванда ва вазифаҳое ки барои касбҳои мазкур оварда шудааст, ба талаботи имрӯзаи бозори меҳнат ҷавобгӯ мебошад.

ЧДММ «Сафар Ориён» лоиҳаҳои стандартҳои салоҳияти касбҳои «Барқӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ ва гибрид)», «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» ва «Челонгар - таъмирчиҳои кузови автомобил» қобили қабул ва дастгирӣ менамояд.

Дар таҳлили лоиҳаи касбҳои мазкур кормандони зерин иштирок намуданд:

1. Обидинов Р.С.- сармуҳандис
2. Сафаров Ф.М. – механик – назоратчӣ
3. Давлатов Ҳ.А.- муҳандиси бехатарии ҳаракат дар роҳ
4. Шарипов К.Р. – Сардори шӯъбаи кадрҳо

Директор

Ҳакимов И.Н.

№ 181 аз 24 Августи 2024 сол

ш. Душанбе

Лоихаи “Кумаки Иттиҳоди
Аврупо ба соҳаҳои маориф ва
меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон”

Ҷамъияти дорон масъулияти маҳдуди «Соро компания» ҷиҳати дастгирию кумаки ҳаматарафа ва ҳамкориҳои мутақобилан судманд ба Шумо арзи эҳтиром намуда, мактуби ирсолгардидаи Шумо аз 22 августи 2024с, №67, мавриди баррасӣ қарор дода, мувофиқи нақша ва барномаҳои тартибдодашуда, ки дар ҳулосаи комиссияи вобаста ба гузаронидани таҳхис (экспертиза)и лоиҳаҳои стандартҳои салоҳияти касбҳои «Барқӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ ва гибрид)», «Челонгар оид ба таъмири муҳарриқи автомобил» ва «Челонгар - таъмирчии кузови автомобил» дарҷ гардидааст чунин ҳулоса пешниҳод менамояд:

Дар лоиҳаи касбҳои «Барқӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил» (автомобилҳои барқӣ ва гибрид), «Челонгар оид ба таъмири муҳарриқи автомобил» ва «Челонгар - таъмирчии кузови автомобил» асбобу таҷхизот ва масолеҳи сарфшаванда ва ҳамзамон уҳдадорӣ ва вазифаҳо, ки барои касбҳои мазкур оварда шудааст, ба талаботи имрӯзаи бозори меҳнат мутобиқат мекунад.

Таҳхиси стандартҳои салоҳияти касбҳои «Барқӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ ва гибрид)», «Челонгар оид ба таъмири муҳарриқи автомобил» ва «Челонгар - таъмирчии кузови автомобил»-ро Ҷамъияти дорон масъулияти маҳдуди «Соро компания» дастгирӣ менамояд.

Дар таҳхис ва таҳияи стандарти касбҳои болозикр кормандони зерин иштирок намуданд:

1. Кабутов Ҳ. – муҳандис оид ба техникаи бехатарӣ
2. Закиров А.И. – сардори шӯбаи кадрҳо
3. Низомов М.Ш сармуҳандиси нуқтаҳои таъмири нақлиёт
4. Холиқов А. – таъмирғари автомобилҳои барқӣ
5. Чарқулов Ф.Х- таъмирғари таҷхизотҳои техники

Директори Ҷ ДММ “Соро компания”

Давлатов Б. Ҷ.

TALCO PERSIA

8638
08-81

Лоиҳаи “Кумаки Иттиҳоди
Аврупо ба соҳаҳои маориф ва
меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон”

ҶДММ «Талко Персия» мактуби Шуморо аз 22 августи 2024с, №67 оид ба гузаронидани таҳқиқ (экспертиза) лоиҳаҳои стандартҳои салоҳияти касбҳои «Барқӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ ва гибрид)», «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» ва «Челонгар - таъмирчии кузови автомобил» аз ҷониби мутахассисон ва коршиносони муассиса мавриди баррасӣ ва таҳлил қарор дода, лоиҳаҳои болозикрро барои омода кардани кадрҳои коргарӣ тибқи талаботи бозори меҳнат зарур мебошанд.

ҶДММ «Талко Персия» лоиҳаҳои стандартҳои салоҳияти касбҳои «Барқӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ ва гибрид)», «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» ва «Челонгар - таъмирчии кузови автомобил»-ро барои таҳияи барномаи таълимӣ маъқул мешуморад.

Дар таҳқиқи стандартҳои салоҳияти касбҳои болозикр кормандони зерин иштирок намуданд:

1. Курбонов Н. - сармуҳандис
2. Сайдуллоев С. – механики назоратӣ
3. Абдуллоев З. – мудири хоҷагӣ
4. Маҳмадҷонов А. - ҳуқуқшинос

Директор

Сайдуллоев С.Ч.

ҶДММ «Талко Персия», 734017, Тоҷикистон, ш. Душанбе, куч. Карамова 29
тел.: +992 (44) 600-66-13, 600-66-10, факс: +992 (44) 600-66-12, e-mail: info@talcopersia.tj, URL: www.talcopersia.tj